

กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดิน

สำนักหอสมุดกลาง

โดย
นางสาวสตรีรัตน์ ไกรอ่อน

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

ภาควิชาภาษาตะวันตก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดิน

สำนักหอสมุดกลาง

โดย

นางสาวสตรีรัตน์ ไกรอ่อน

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

ภาควิชาภาษาตะวันตก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

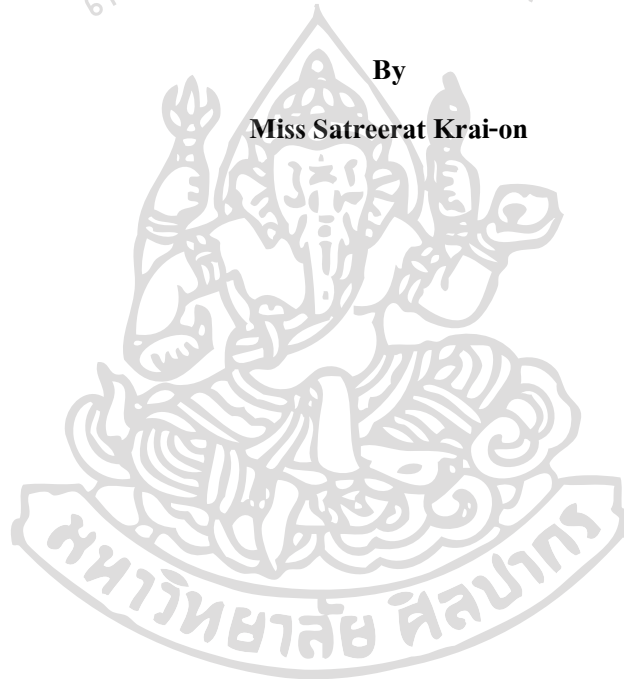
ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**STRATEGIES FOR TRANSLATING THAI CULTURAL WORDS INTO ENGLISH
IN THE NOVEL FOUR REIGNS**

สำนักหอสมุดกลาง

By
Miss Satreerat Krai-on

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree Master of Arts Program in Language and Intercultural Communication**

Department of Western Languages

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2013

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเรื่อง “กลวิธีการแปล
คำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดิน” เสนอโดย นางสาว
สตรีรัตน์ ไกรอ่อน เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารัทสนวงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปจรรย์ นิพาสพงษ์

คณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์พรสวรรค์ ตรีพาสัย)

...../...../.....

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปจรรย์ นิพาสพงษ์)

...../...../.....

52113325: สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

คำสำคัญ: กลวิธีการแปล/เทคนิควิธีการแปล/คำทางวัฒนธรรม

สตรีรัตน์ ไกรอ่อน: กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ
ในนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดิน. อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ: ผศ.ดร.ปาริษฐ์ นิพาสพงษ์. 74 หน้า.

การศึกษากลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในครั้งนี้ มี
วัตถุประสงค์ 3 ประการคือ เพื่อศึกษากลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็น
ภาษาอังกฤษ เพื่อศึกษาเทคนิควิธีการแปลที่ผู้แปลนำมาใช้แปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็น
ภาษาอังกฤษ และเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลและเทคนิควิธีการ
แปล โดยศึกษาผ่านนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดินต้นฉบับภาษาไทย และฉบับแปลภาษาอังกฤษโดยตุล
จันทร์

ผลการวิจัยในส่วนของกลวิธีการแปล พบว่า มีการใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัวมาก
ที่สุด รองลงมาคือการแปลแบบเอาความ และการทับศัพท์ ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบกลวิธีการ
แปลแบบอื่นๆ แบ่งเป็น 2 กลวิธี ได้แก่ การไม่แปลหรือการละคำ และการทับศัพท์ประกอบการแปล
แบบตรงตัว

ส่วนการศึกษาเทคนิควิธีการแปล พบว่ามีการใช้เทคนิควิธีการแปลแบบขยายมากที่สุด
รองลงมาได้แก่ การแปลแบบพอเพียง การแปลแบบครบ การแปลแบบคัดแปลง และการแปลแบบ
อ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบเทคนิควิธีการแปลแบบอื่นๆ ได้แก่ การใช้คำทับ
ศัพท์ในประโยคเสมือนคำภาษาอังกฤษโดยไม่มีการขยายความเพิ่มเติม และเมื่อศึกษาและวิเคราะห์
ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลกับเทคนิควิธีการแปลแล้ว พบว่ากลวิธีการแปลแบบตรงตัวมี
ความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบครบมากที่สุด กลวิธีการแปลแบบเอาความ การทับศัพท์
และการทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัวมีความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลเดียวกัน คือ มี
ความสัมพันธ์เทคนิควิธีการแปลแบบขยายมากที่สุด ส่วนกลวิธีการไม่แปลหรือการละคำมี
ความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียงมากที่สุด

ภาควิชาภาษาตะวันตก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ.....

52113325: MAJOR: (LANGUAGE AND INTERCULTURAL COMMUNICATION)

KEY WORD: TRANSLATION STRATEGIES/CULTURAL WORDS

SATREERAT KRAI-ON: STRATEGIES FOR TRANSLATING THAI CULTURAL WORDS INTO ENGLISH IN THE NOVEL FOUR REIGNS. INDEPENDENT STUDY ADVISOR: ASST. PROF. PAJAREE NIPASPONG, Ph.D. 74 pp.

This research is a study on strategies for translating Thai cultural words into English through a Thai novel named “Si Pan Din” or “Four Reigns” translated by Tulachandra. The objectives are; 1) to study strategies in translating Thai cultural words into English, 2) to study techniques in translating Thai cultural words into English and 3) to analyze the relationship between those strategies and techniques.

The finding shows that the most frequently used strategies for translating Thai cultural words into English include literal translation, free translation and transcription/transliteration strategy, respectively. It is also found two additional strategies, which are omission and the combination of transcription/transliteration and literal translation strategy. Regarding translation techniques, the finding reveals that the most frequently used techniques are elaboration technique, summarizing technique, complete translation technique, adjustment technique and giving reference technique, respectively. Moreover, it is found an additional technique, which is the use of transcription/transliteration word in English sentence without explanation. For the relationship between translation strategies and techniques, the result shows that literal strategy is mostly related to complete translation technique. Free translation strategy, transcription/transliteration strategy and the combination of transcription/transliteration strategy and literal translation strategy are mostly related to elaboration technique. Omission strategy is totally related to summarizing technique.

Department of Western Languages

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature.....

Academic Year 2013

Independent Study Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปาจริย์ นิพาสพงษ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระของข้าพเจ้าที่ได้ให้ความช่วยเหลือและสละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร. พนิดา บุญทวีเวช ที่ได้ช่วยแนะนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาของข้าพเจ้า และขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จารุวรรณ จรินทรานนท์ ที่แนะนำแนวคิดในการทำวิจัยให้แก่ข้าพเจ้าและคอยติดตามให้คำปรึกษาในการทำงานวิจัยตลอดมา

ขอขอบพระคุณเจ้าของหนังสือ เอกสารทางวิชาการ และวิทยานิพนธ์ทุกเล่มที่ช่วยให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น รวมไปถึงบิดา มารดาของข้าพเจ้าและเพื่อนๆ ร่วมสาขาวิชาทุกท่านที่ให้คำปรึกษาและเป็นกำลังใจในการทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี บุคคลดังกล่าวข้างต้นเป็นผู้มีความสำคัญและมีส่วนช่วยให้งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ ข้าพเจ้าจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของทุกท่านมา ณ ที่นี้ด้วย

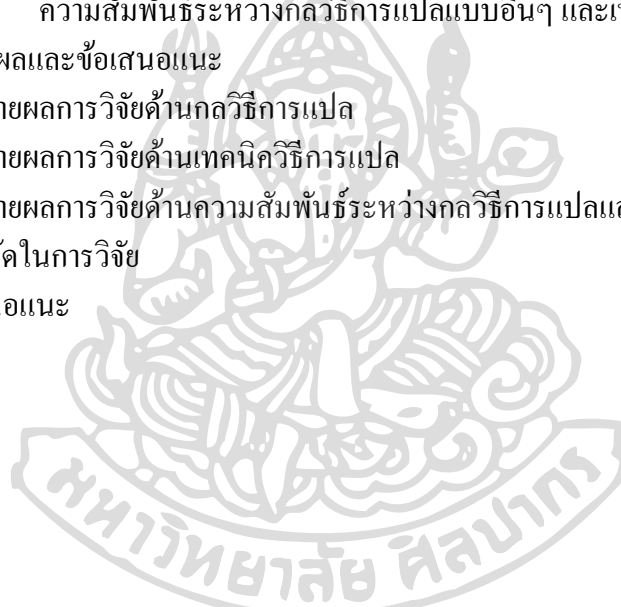

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ทฤษฎีการแปลทั่วไป	7
คำจำกัดความของการแปล	7
กระบวนการแปล	8
ชนิดของการแปล	9
ความหมายเทียบเคียงในการแปล	11
ทฤษฎีการแปลวรรณกรรม	13
ความหมายของการแปลวรรณกรรม	13
ทฤษฎีวรรณกรรมที่ได้จากการปฏิบัติ	13
เทคนิควิธีการแปล	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปล	19
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	24
แหล่งข้อมูล	24
ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล	24
ขั้นตอนการศึกษา	25
สรุปกรอบแนวคิด	25
บทที่ 4 ผลการวิจัย	27
ผลการวิจัยด้านกลวิธีการแปล	27
กลวิธีการแปลแบบตรงตัว	28
กลวิธีการแปลแบบเอาความ	29
กลวิธีการทับศัพท์	31
กลวิธีการแปลแบบแบบอื่นๆ	32

	หน้า
ผลการวิจัยด้านเทคนิควิธีการแปล	34
เทคนิควิธีการแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม	35
เทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียง	36
เทคนิควิธีการแปลแบบครบ	37
เทคนิควิธีการแปลแบบขยาย	38
เทคนิควิธีการแปลแบบตัดแปลง	39
เทคนิควิธีการแปลแบบอื่นๆ	41
ผลการวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลและเทคนิควิธีการแปล	41
ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลตรงตัวและเทคนิควิธีการแปล	42
ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลเอาความและเทคนิควิธีการแปล	44
ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการทับศัพท์และเทคนิควิธีการแปล	45
ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลแบบอื่นๆ และเทคนิควิธีการแปล	46
บทที่ 5 อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	49
อภิปรายผลการวิจัยด้านกลวิธีการแปล	49
อภิปรายผลการวิจัยด้านเทคนิควิธีการแปล	50
อภิปรายผลการวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลและเทคนิควิธีการ	51
ข้อจำกัดในการวิจัย	52
ข้อเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก	56

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ภาษาจึงมีระบบระเบียบที่แน่นอน และในขณะเดียวกันก็มีการเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการไปตามสภาพสังคม ภาษาต่างๆ ยังคงมีอยู่เพราะแต่ละภาษามีผู้สืบทอดไว้โดยการพูดต่อกันมา และมีตัวอักษรสำหรับบันทึกคำพูดหรือเรื่องราวต่างๆ เป็นภาษาเขียนไว้ (เปรมจิต ชนะวงศ์, 2538: 1) ภาษาเขียนจึงถือเป็นตัวแทนของภาษาพูดและเป็นเครื่องมือสำคัญทางวัฒนธรรม และด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้การติดต่อสื่อสารเป็นไปได้อย่างรวดเร็วโดยผ่านช่องทางอันหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต รวมไปถึงอุปกรณ์สื่อสารอื่นๆ การสื่อสารจึงไม่ได้เกิดขึ้นเพียงแคภายในกลุ่มวัฒนธรรมเดียวกันเท่านั้น แต่เรายังสามารถรับทราบข้อมูลข่าวสารของกลุ่มวัฒนธรรมอื่นๆ ทั่วโลกได้ด้วย

นวนิยายเป็นเครื่องมือสื่อสารในรูปแบบตัวหนังสือที่แสดงภาพชีวิตของคน ซึ่งทำให้คล้ายชีวิตจริงด้วยการสอดแทรกอารมณ์และทำให้น่าอ่าน โดยแทรกเหตุการณ์สะเทือนอารมณ์ นวนิยายควรแสดงภาพชีวิตจริง ซึ่งมีใช้ภาพของบุคคลซึ่งเป็นที่รู้จักหรือเป็นบุคคลซึ่งผู้แต่งรู้จัก แต่เป็นตัวละครที่ผู้แต่งสร้างขึ้นโดยกำหนดให้มีลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์อันเป็นที่รู้จักกันดี (Shaw, 1972: 257 อ้างถึงใน จิตติมา วโรคมบัณฑิต, 2556) ใน *Cassell's Encyclopedia of World Literature* อ้างถึงใน ธวัช บุญโณทก (2526: 87) ได้ให้ความหมายว่า นวนิยายเป็นโครงเรื่องจำลองจากชีวิตจริงสามารถแสดงให้เห็นเหตุผลที่ปรุงแต่งชีวิตนั้นขึ้นจากหลักความจริงทั้งปวงและมีการวิเคราะห์เห็นพฤติกรรมตามหลักจิตวิทยา

จากนิยามดังกล่าวจึงสามารถสรุปได้ว่า นวนิยายเป็นสื่อสิ่งพิมพ์บันเทิงคดีร้อยแก้วที่สามารถสื่อสารให้ผู้อ่านเห็นถึงวิถีชีวิตและสภาพสังคมของกลุ่มสังคมหนึ่งๆ ผ่านทางพฤติกรรมของตัวละครที่ผู้เขียนแต่งขึ้น นวนิยายจึงถือเป็นเครื่องมือสื่อสารทางวัฒนธรรมของคนกลุ่มหนึ่งไปยังคนอีกกลุ่มหนึ่ง และด้วยความแตกต่างทางด้านภาษาของแต่ละสังคม การแปลจึงมีส่วนสำคัญในการช่วยถ่ายทอดเรื่องราววัฒนธรรมของคนในสังคมหนึ่งให้คนอีกสังคมหนึ่งได้เรียนรู้และเข้าใจ ได้ ดังที่ ดวงตา สุพล (2541: 6) ได้กล่าวว่า “การแปลถือได้ว่าเป็นการถ่ายทอดภาษา วัฒนธรรม และสื่อสารความคิดจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง”

สัญฉวี สายบัว (2542: 2) ได้ให้ความหมายการแปลว่า การแปลเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมายและรูปแบบของการเสนอความหมาย การแปลจึงสัมพันธ์กับภาษาอย่างใกล้ชิด ในแง่ของการเอาภาษามาใช้เป็นเครื่องมือ เพื่อให้การถ่ายทอดความหมายและรูปแบบของความหมายประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ J.C. Catford (1978 อ้างถึงใน สัญฉวี สายบัว, 2542: 3) ที่กล่าวว่า “การแปลคือการใช้ภาษาอีกภาษาหนึ่ง เพื่อสื่อความหมายที่แสดงโดยภาษาเดิม ภาษาจึงเป็นเครื่องมือที่นักแปลนำมาใช้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้”

นวนิยายเรื่อง สี่แผ่นดิน เป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 8 แต่งโดยหม่อมราชวงศ์ถนัดศรี ปรามโฆ และได้รับการแปลเป็นภาษาจีนและภาษาอังกฤษ โดยในฉบับแปลภาษาอังกฤษได้ใช้ชื่อว่า *Four Reigns* นวนิยายเรื่องสี่แผ่นดินนี้มีเนื้อเรื่องในเชิงประวัติศาสตร์สังคม สามารถสะท้อนวิถีการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมไทยซึ่งเป็นสังคมแบบมีชนชั้นวรรณะได้เป็นอย่างดี ตัวละครได้ให้ความสำคัญกับสถาบันกษัตริย์และระบบเจ้าขุนมูลนาย จึงพบบทสนทนาที่ประกอบไปด้วยคำแสดงระดับความอาวุโส และคำทางวัฒนธรรมหรือมีบริบททางสังคมมาเกี่ยวข้องอยู่เป็นจำนวนมาก ที่เห็นได้ชัดอย่างหนึ่งคือ การใช้คำราชาศัพท์ของตัวละครที่เป็นคนธรรมดาเมื่อกล่าวถึงพระเจ้าแผ่นดิน อันแสดงให้เห็นถึงความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ และแสดงให้เห็นถึงระดับชนชั้นวรรณะทางสังคม

เนื่องจาก ภาษาอังกฤษเป็นภาษาของชาวตะวันตกซึ่งมีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากวัฒนธรรมไทย ทำให้เกิดปัญหาหนึ่งสำหรับผู้แปล คือ การแปลสิ่งที่ไม่ปรากฏหรือไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมของภาษาแปล เมื่อวัตถุสิ่งของหรือกิจกรรมใดๆ ซึ่งไม่เป็นที่รู้จักหรือไม่เคยมีปรากฏในวัฒนธรรมของภาษารับสารใด ก็ย่อมจะไม่มีคำที่ใช้เรียกหรือวลีที่ใช้แสดงความหมายในภาษานั้นๆ (สุพรรณิ ปิ่นมณี, 2546: 297)

Susan Bassnett (2554: 95) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการแปลข้ามวัฒนธรรมและพบว่า มีนักวิชาการหลายท่านพบปัญหาในการแปลคำทางวัฒนธรรมซึ่งไม่สามารถแปลได้ (Untranslatability) เนื่องจาก คำบางคำในภาษาหนึ่งอาจไม่มีคำแปลในอีกภาษาหนึ่งที่มีความหมายตรงกันทั้งหมด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

“J.C. Catford, Anton Popovic, Jiri Levy, and many others, began wrestling with the problem of how adequately to define what constituted equivalence in translation; they also explored the complex question of untranslatability, since not all linguistic items have their counterparts in other languages by any means.”

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาของ J.C. Catford ซึ่งได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างอุปสรรคในการแปลระดับภาษา (Linguistic untranslatability) และ อุปสรรคในการแปลระดับวัฒนธรรม (Cultural untranslatability) ว่าอุปสรรคในการแปลหรือการที่ไม่สามารถแปลภาษาในระดับวัฒนธรรมได้นั้น มีความซับซ้อนและไม่มีหลักคิดแบบตายตัว โดยอุปสรรคในการแปลที่เกิดขึ้นระดับวัฒนธรรมนั้น เกิดจากการที่วัฒนธรรมในภาษาแปล (TL: Target language) ไม่มีเหตุการณ์หรือสิ่งของลักษณะเดียวกันกับวัฒนธรรมในภาษาต้นฉบับ (SL: Source language) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

“Catford (1965) makes a distinction between linguistic and cultural untranslatability. Focusing on the question of what is untranslatable, he argues that linguistic untranslatability occurs when there is no lexical or syntactical equivalent in the TL. Cultural untranslatability he saw as more complex and loosely formulated: something is culturally untranslatable when there is no equivalent situational feature in the source language.”

นอกจากนี้ Eugene Nida (อ้างถึงใน Susan Bassnett, 2554: 96) ได้กล่าวเอาไว้เกี่ยวกับความสำคัญของการแปลคำที่มีความหมายสัมพันธ์กับบริบท (Context) ว่า “As Nida point out, a language cannot be understood outside the total framework of culture” ซึ่งหมายความว่า การทำความเข้าใจภาษาใดภาษาหนึ่ง จำเป็นต้องทำความเข้าใจในวัฒนธรรมของกลุ่มคนหรือสังคมที่ใช้ภาษานั้นๆ ด้วย

ดังนั้น เมื่อทำงานแปลผู้แปลไม่เพียงแต่จะต้องพิจารณาเทียบเคียงระหว่างภาษาต้นฉบับหรือภาษาส่งสาร และภาษาแปลหรือภาษารับสารเท่านั้น แต่ยังต้องพิจารณาวัฒนธรรมของทั้งสองภาษาอีกด้วย (Larson, 1984) ซึ่งสอดคล้องกับทิพา เทพอักษรพงษ์ (2542: 16) ซึ่งกล่าวถึงการแปลว่าผู้แปลจะต้องมีความรู้ทางวัฒนธรรมด้วย ได้แก่ วัฒนธรรมทางสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมทางวัตถุ และวัฒนธรรมทางศาสนาและประเพณี

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่า การแปลสิ่งที่ไม่ปรากฏหรือไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมของตะวันตกที่พบในนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดินนั้น ผู้แปลจะใช้กลวิธีการแปลใดบ้างในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเพื่อรักษาความหมายให้คงเดิมตามต้นฉบับ และทำให้ผู้อ่านฉบับภาษาแปลซึ่งส่วนมากย่อมต้องเป็นคนต่างวัฒนธรรมมีความเข้าใจในภาษาแปลอย่างถูกต้อง ความแตกต่างทางวัฒนธรรมนั้นถือเป็นปัญหาสำคัญที่ผู้แปลต้องพบในการแปล ซึ่งอาจเกิดจากผู้แปลเองไม่รู้วัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับหรือผู้แปลรู้แต่ไม่สามารถถ่ายทอดให้

ผู้อ่านฉบับแปลรู้เรื่องหรือเข้าใจตามได้ (ดวงตา สุพล, 2541: 65) ดังนั้น นอกเหนือจากกลวิธีการแปลโดยทั่วไปแล้ว ผู้แปลจึงมีการนำเทคนิควิธีการแปลอื่นๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาการแปลไม่ได้หรือแปลได้แต่ความหมายเทียบเคียงระหว่างภาษาต้นฉบับและภาษาแปลไม่ถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อให้เจตนาของผู้เขียนถูกถ่ายทอดไปยังผู้อ่านฉบับแปลได้อย่างถูกต้องครบถ้วนตามต้นฉบับ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเพิ่มเติมว่า ผู้แปลใช้เทคนิควิธีการแปลใดบ้างในการแปลคำทางวัฒนธรรมรวมทั้งศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลและเทคนิควิธีการแปลที่พบ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการแปลคำทางวัฒนธรรมแก่ผู้แปลท่านอื่นๆ หรือผู้ศึกษางานวิจัย โดยศึกษาผ่านนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดินต้นฉบับภาษาไทย และฉบับแปลภาษาอังกฤษ *Four Reigns* ซึ่งแปลโดยคุณจันทร์แจ่ม บุนนาค ใช้นามปากกาว่า ตูลฉันทร์ (Tulachandra) ซึ่งเป็นฉบับแปลภาษาอังกฤษฉบับล่าสุดที่ยังมีจำหน่ายในปัจจุบันและมีผู้อ่านจำนวนมาก และคุณจันทร์แจ่ม บุนนาค เป็นนักเขียนที่มีความเชี่ยวชาญวรรณกรรมท่านหนึ่งในประเทศไทยและเป็นผู้ได้รับรางวัลนาถาธิป ประจำปี 2545 จากสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยอีกด้วย โดยรางวัลนาถาธิปเป็นรางวัลที่มอบให้แก่ักเขียนนักหนังสือพิมพ์ กวี นักแปล และบรรณาธิการอาวุโสที่สร้างผลงานมาต่อเนื่องยาวนาน และผลงานเป็นที่ยกย่องอย่างกว้างขวาง (www.thaiwriterassociation.org)

2. คำถามการวิจัย

- 2.1 ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลใดบ้างในการแปลคำทางวัฒนธรรม
- 2.2 ผู้แปลเลือกใช้เทคนิควิธีการแปลใดบ้างในการแปลคำทางวัฒนธรรม
- 2.3 กลวิธีการแปลที่พบมีความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลอย่างไร

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 3.1 เพื่อศึกษากลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ
- 3.2 เพื่อศึกษาเทคนิควิธีการแปลที่ผู้แปลนำมาใช้แปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ
- 3.3 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลและเทคนิควิธีการแปล

4. สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

ในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ จะพบกลวิธีการแปลแบบทับศัพท์และกลวิธีการแปลแบบเอาความอยู่จำนวนมาก เนื่องจากวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลมีความแตกต่างกัน ทำให้ไม่สามารถหาคำในภาษาแปลที่มีความหมายเทียบเคียงที่ถูกต้องตรงกับภาษาต้นฉบับได้อย่างสมบูรณ์ ผู้แปลจึงต้องใช้การทับศัพท์หรือการแปลแบบเอาความ โดยจะใช้ประกอบกับเทคนิควิธีการแปลแบบขยาย เพื่อพยายามถ่ายทอดคำทางวัฒนธรรมนั้นให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้อย่างถูกต้อง

5. ขอบเขตการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ผู้วิจัยจึงกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

5.1 การวิจัยนี้เป็นการศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดิน แต่งโดย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช และฉบับแปลภาษาอังกฤษเรื่อง *Four Reigns* แปลโดย ตุลจันทร์

5.2 การวิจัยนี้เป็นการศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมในแผ่นดินที่ 1 จำนวน 5 บท ได้แก่ บทที่ 1 บทที่ 2 บทที่ 11 บทที่ 12 และบทที่ 14 ซึ่งเมื่อรวบรวมคำจากเนื้อหาทั้ง 4 แผ่นดินแล้ว พบว่า 5 บทดังกล่าวเป็นบทที่มีคำทางวัฒนธรรมมากที่สุด 5 บทแรก รวมทั้งสิ้น 205 คำ

5.3 วิจัยนี้เป็นการศึกษากลวิธีการแปลและเทคนิควิธีการแปลโดยเน้นศึกษาคำทางวัฒนธรรมเท่านั้น

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อสร้างความเข้าใจให้ตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย จึงได้นิยามศัพท์ไว้ ดังนี้

6.1 คำทางวัฒนธรรม (Cultural-specific word) หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทยที่ปรากฏออกมาในรูปแบบของความเชื่อทางศาสนา กิจวัตรหรือธรรมเนียมปฏิบัติ ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมไปถึงประเภทของอาหารในวัฒนธรรมนั้นๆ (Mona Baker, 2011: 21)

6.2 กลวิธีการแปล หมายถึง ชนิดหรือประเภทของการแปลตามหลักทฤษฎีการแปล โดยทั่วไป ซึ่งในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย 3 กลวิธี ได้แก่ การแปลแบบตรงตัว (Literal translation)

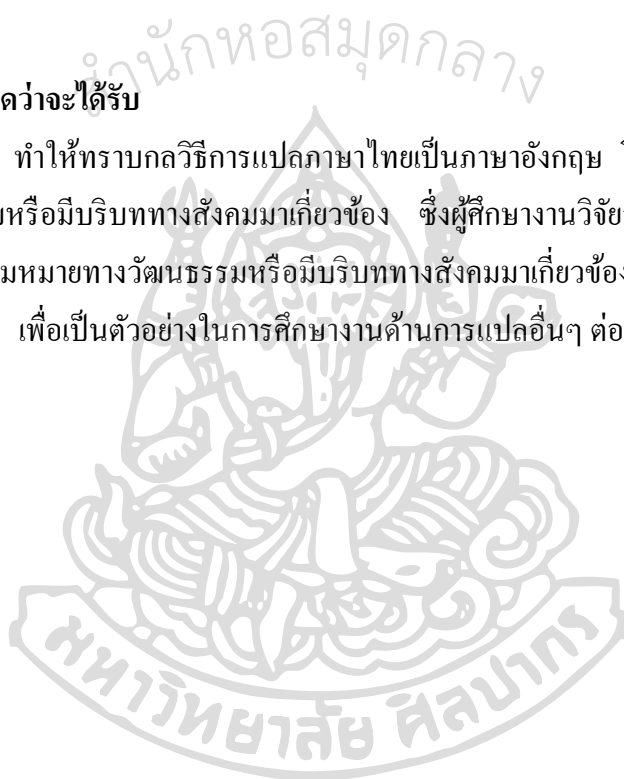
และการแปลแบบเสรีหรือเอาความ (Free translation) (พัชนีย์ สรรคบุรานุรักษ์, 2529: 22) และการทับศัพท์ (Transcription or Transliteration) (พิมพ์พันธุ์ เวสสะโกศล, 2555: 46)

6.3 เทคนิควิธีการแปล หมายถึง วิธีหรือลักษณะการแปลที่นำมาใช้ในการแปลเพื่อแก้ปัญหาการแปลไม่ได้หรือแปลได้แต่ให้ความหมายเทียบเคียงไม่ถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้รวบรวมเทคนิควิธีมาจากประสบการณ์การแปลของวัลยา วิวัฒน์ศร (2545: 157) แบ่งออกเป็น 5 วิธี ได้แก่ การแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม (giving reference technique) การแปลแบบพอเพียง (summarizing technique) การแปลแบบครบ (complete translation technique) การแปลแบบขยาย (elaboration technique) และการแปลแบบดัดแปลง (adjustment technique)

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทำให้ทราบกลวิธีการแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแปลคำทางวัฒนธรรมหรือมีบริบททางสังคมมาเกี่ยวข้อง ซึ่งผู้ศึกษางานวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการแปลคำที่ความหมายทางวัฒนธรรมหรือมีบริบททางสังคมมาเกี่ยวข้องได้

7.2 เพื่อเป็นตัวอย่างในการศึกษางานด้านการแปลอื่นๆ ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาและวิเคราะห์กลวิธีการแปลคำที่มีความหมายทางวัฒนธรรมในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยต่างๆ และได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยต่อไปซึ่งอธิบายไว้ในบทที่ 3 โดยทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. ทฤษฎีการแปลทั่วไป
2. ทฤษฎีการแปลวรรณกรรม
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปล

1. ทฤษฎีการแปลทั่วไป

1.1 คำจำกัดความของการแปล

นักแปลได้ให้คำจำกัดความของการแปลไว้ต่างๆ กัน เช่น

นิวมาร์ก (Newmark, 1988: 7 อ้างถึงใน ดวงตา สุพล, 2541: 3) กล่าวว่าไว้ว่า การแปลเป็นความชำนาญที่ประกอบด้วยความพยายามที่จะแทนที่สารและหรือข้อความในภาษาหนึ่งด้วยสารหรือข้อความในอีกภาษาหนึ่ง

ปราณี บานชื่น (2523: 2) ได้ถอดความคำจำกัดความของ J.C. Catford ไว้ดังนี้

“การแปลเป็นกระบวนการที่ทำต่อภาษา กล่าวคือ เป็นกระบวนการที่เอาถ้อยความที่เขียนด้วยภาษาหนึ่งไปแทนที่ถ้อยความที่เขียนด้วยอีกภาษาหนึ่ง”

สัญฉวี สายบัว (2542: 1) กล่าวว่าไว้ว่า การแปลเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมายของบทต้นฉบับลงสู่บทที่เป็นฉบับแปล และได้กล่าวถึงคำจำกัดความของ ยูจิน ไนดา (1964) ไว้ดังนี้

“การแปลเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมาย (meaning) และการถ่ายทอดรูปแบบของการเสนอความหมาย (form) ของข้อความในภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง”

ประเทือง ทินรัตน์ (2543: 5) กล่าวว่าไว้ว่า การแปลคือการหาความหมายที่เกิดขึ้นแม้ในการสื่อสารที่ใช้ภาษาเดียวกัน และถ้าผลออกมาเป็นที่พอใจของทั้งฝ่ายผู้ส่งสารและผู้รับสาร แสดง

ว่าผู้รับการแปลความหมายได้ตรงตามเจตนาของผู้ส่งสาร ดังนั้น การแปลข้ามภาษาที่มีความเหมือนกัน ต่างกันเพียงจำนวนของปัญหาในการแปลข้ามภาษาที่มีมากกว่าเท่านั้น

วรรณภา แสงอร่ามเรือง (2542: 4) ได้สรุปไว้ว่า การแปลไม่ใช่เพียงการถอดรหัสจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นการทำงานที่ซับซ้อนผ่านเงื่อนไขของภาษา วัฒนธรรม และหน้าที่

ดวงดา สุพล (2541: 5) ได้สรุปคำกล่าวของ ยูจิน ไนดา ที่เขียนไว้ในหนังสือ *Toward a Science of Translating* (Leiden: E.J. Brill, 1964) ไว้ว่าการแปลเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะ คือ การแปลนั้นเป็นเรื่องที่ศึกษาวิเคราะห์ให้ได้ นำมาประกอบเรียบเรียงขึ้นเป็นทฤษฎีได้ และอาจใช้ความรู้และทฤษฎีต่างๆ จากศาสตร์อื่นมาประยุกต์ หรือใช้ช่วยในการอธิบายหรือวิเคราะห์ก็ได้ เช่น ความรู้ทางด้านภาษาศาสตร์ (Linguistics) หรือภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ (Comparative Linguistics) และในเวลาเดียวกันการแปลก็เป็นศิลปะด้วย

เฉลิมศรี จันทสิงห์ (2528: 2) ได้กล่าวถึงคำนิยามการแปลของแคทฟอร์ด (Catford 1965: 1) ไว้ว่าการแปลเป็นการบวนการที่กระทำต่อภาษา อาจหมายถึงการแทนที่ความในภาษาหนึ่ง โดยใช้ข้อความที่มีความหมายเท่าเทียมกันในอีกภาษาหนึ่ง ปัญหาสำคัญของการแปลจึงอยู่ที่การจะหาข้อความที่เท่าเทียมกันในภาษาเป้าหมาย และประเด็นสำคัญของทฤษฎีการแปลจึงอยู่ที่การกำหนดความหมายของธรรมชาติและเงื่อนไขของสิ่งที่เรียกว่า ความเท่าเทียมกันในการแปล

จากคำจำกัดความการแปลข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การแปลเป็นกระบวนการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่ง (Source Language: SL) ไปอีกภาษาหนึ่ง (Target Language: TL) ซึ่งผู้แปลต้องมีความเชี่ยวชาญทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาที่จะแปลเป็นอย่างดี นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การแปลนั้นสามารถถ่ายทอดความหมายของบทต้นฉบับไปสู่บทที่เป็นฉบับแปลได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

1.2 กระบวนการแปล

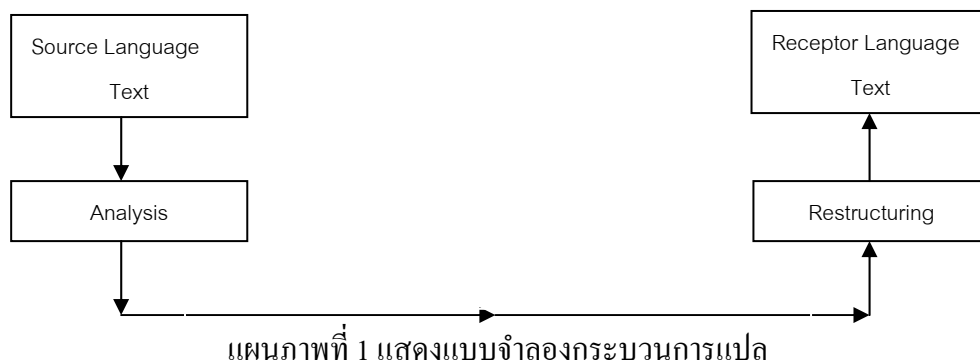
การแปลแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1.2.1 Intralingual Translation หรือ Rewording เป็นการแปลในภาษาเดียวกัน คือเป็นการทำให้เนื้อความในภาษานั้นเองกระชับและเข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือแปลจากโครงสร้างลึก (Deep Structure) เป็นโครงสร้างผิว (Surface Structure)

1.2.2 Interlingual Translation หรือ Translation Proper คือ การแปลจากภาษาหนึ่งไปอีกภาษาหนึ่ง

1.2.3 Intersemiotic Translation หรือ Transmutation คือการแปลโดยใช้สัญญาณสื่อความหมาย

ไนคาและเทเบอร์ (อ้างถึงใน ดวงตา สุพล, 2541: 11) ให้แบบจำลอง (Model) ของกระบวนการแปลไว้ดังนี้

1.3 ชนิดของการแปล

1.3.1 การแบ่งชนิดการแปลโดยทั่วไป

ผู้รู้ทางการแปลต่างแบ่งการแปลออกเป็นหลายชนิดต่างๆ กัน เมื่อพูดอย่างกว้างๆ แล้วสามารถแบ่งได้เป็น 2 ชนิด ดังนี้

1.3.1.1 การแปลโดยพยัญชนะ (Literal Translation) แยกออกเป็น

1.3.1.1.1 การแปลคำต่อคำ (Word for word Translation) วิธีนี้เป็นวิธีการแปลที่นิยมใช้ในการแปลพระคัมภีร์ไบเบิลในระยะแรก ผู้แปลจะรักษาโครงสร้างและความหมายของภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลอย่างเคร่งครัด ทำให้เนื้อความของภาษาฉบับแปลเข้าใจได้ยากมาก วิธีนี้ไม่เป็นที่นิยมแล้วในปัจจุบันนี้

1.3.1.1.2 การแปลตรงตัว (Literal Translation) เป็นการแปลโดยพยายามคงความหมายทั่วทั้งทำนอง รูปแบบ และโครงสร้างของต้นฉบับไว้มากที่สุด มุ่งความถูกต้องครบถ้วน และความแม่นยำแน่นอน (Accuracy) ของต้นฉบับเป็นสำคัญ ไม่นิยมการตัดทอนหรือแต่งเติมคำหรือข้อความใดๆ ทั้งสิ้น ปัจจุบันนี้การแปลแบบนี้ยังคงใช้อยู่ มักเป็นการแปลเพื่อจุดประสงค์เฉพาะอย่าง เช่น การแปลคัมภีร์ไบเบิลในปัจจุบัน การแปลกฎหมายสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ประกาศของทางราชการ เป็นต้น

1.3.1.2 การแปลโดยอรรถ (Non-literal Translation) คือ การแปลที่ไม่ได้มุ่งรักษาโครงสร้าง ความหมาย ทั่วทั้งทำนอง หรือรูปแบบของต้นฉบับอย่างเคร่งครัด มีการโยกย้ายขยายความ ตัดทอน หรือเปลี่ยนแปลงรูปคำหรือข้อความทางไวยากรณ์ได้ การแปลโดยอรรถนี้รวมถึงการถอดใจความในภาษาเดียวกัน (Paraphrase) ด้วย การแปลแบบนี้ใช้กับเรื่องที่ไม่จำเป็นต้องรักษาความถูกต้องแน่นอนของต้นฉบับ เช่น การแปลนวนิยาย เรื่องสั้น นิทาน เป็นต้น (ดวงตา สุพล, 2541: 12)

1.3.2 การแบ่งชนิดการแปลแบบ J.C. Catford (อ้างถึงใน ดวงตา สุพล, 2541: 16) แบ่งการแปลออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1.3.2.1 แบ่งตามขอบเขต (Extent) แยกออกได้เป็น

1.3.2.1.1 Full Translation คือการแปลทั้งหมด

1.3.2.1.2 Partial Translation คือการแปลเพียงบางส่วน (คือ ละต้นฉบับบางส่วนไว้ได้ ไม่ต้องแปล)

1.3.2.2 แบ่งตามระดับ (Levels) ของภาษาที่ใช้ในการแปล ได้แก่

1.3.2.2.1 Total Translation

1.3.2.2.2 Restricted Translation

1.3.2.3 แบ่งตามชั้น (Ranks) ของความหมายเทียบเคียงในการแปล (Translation Equivalence) เช่น เทียบเคียงกันในระดับคำ ระดับกลุ่มคำหรือระดับประโยค ในระดับนี้การแปลยังแยกออกได้เป็น 2 แบบ ได้แก่ แบบ Rank-bound Translation คือการแปลที่ระดับความหมายเทียบเคียงในการแปล เกิดขึ้นได้ระดับเดียว คือ ระดับคำกับคำเท่านั้น และแบบ Unbounded Translation คือการแปลที่ระดับความหมายเทียบเคียงในการแปลซึ่งมีอยู่หลายระดับ

1.3.3 การแบ่งชนิดการแปลแบบ วรนาถ วิมลเฉลา (อ้างถึงใน พัทธนี ศรีนครนุรักษ์, 2529: 22) ได้แบ่งการแปลเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1.3.3.1 การแปลแบบตรงตัว (Literal Translation) เป็นการแปลที่เอาทั้งความ เอาทั้งคำ เป็นการแปลที่มุ่งถึงความถูกต้องของเนื้อความในต้นฉบับ และรูปแบบท่วงทำนอง การเขียนของภาษาต้นฉบับด้วย เป็นวิธีการแปลที่ต้องอาศัยความละเอียด และเน้นความถูกต้องครบถ้วนเป็นสำคัญ เช่น เอกสารทางวิชาการและกฎหมาย เป็นต้น

1.3.3.2 การแปลแบบเสรีหรือแบบเอาความ (Free Translation) คือแปลเอาความ เป็นการแปลพอเข้าใจหรือแปลที่เก็บรายละเอียดพอสมควร อาจจะมีลักษณะเสริมความด้วย จะมุ่งรักษาใจความหลักของต้นฉบับเอาไว้เท่านั้น แต่อาจจะตัดหรือต่อเติมข้อความที่ไม่สำคัญ เพื่อช่วยความเข้าใจของผู้อ่านที่อ่านฉบับแปล เป็นวิธีการแปลที่ใช้กับการแปลที่ไม่เน้นความถูกต้อง เช่น นวนิยาย การแปลข่าวในหนังสือพิมพ์ หรือจดหมายติดต่อก

โดยการแปลทั้ง 2 แบบข้างต้น สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า “การแปลแบบเสรีนิยมใช้ในสื่อมวลชนทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้รับสารต้องการความบันเทิง หรือข่าวสารข้อเท็จจริงในแง่ที่เกี่ยวข้องกับใจความและสาระสำคัญ ไม่ต้องการความถูกต้องของการใช้ถ้อยคำคือเพียงแต่ให้รู้ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ทำไม อย่างไร ก็เพียงพอ ส่วนการแปลแบบคำต่อคำหรือแบบแปลตามตัวอักษรนั้น นิยมใช้ในกลุ่มนักศึกษา นักวิชาการ หรือกลุ่มเฉพาะอาชีพ กลุ่ม

บุคคลดังกล่าวต้องการความถูกต้องของทั้งสาระ ข้อเท็จจริง และการใช้ถ้อยคำ เพื่อจุดประสงค์ในด้านการศึกษา ค้นคว้าหรือการนำไปปฏิบัติ” (เชวง จันทรเขตต์ อ้างถึงใน ดวงตา สุพล, 2541: 17)

1.3.4 การทับศัพท์ (Transcription or Transliteration)

ดร. พิมพันธุ์ เวสสะ โกศล (2555: 46) ได้กล่าวถึงกลวิธีการแปลไว้แบบหนึ่งคือการทับศัพท์ ซึ่งหมายถึง การใช้ภาษาอังกฤษเขียนคำไทย แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทได้แก่

1.3.4.1 การถ่ายเสียง (Transcription) คือ การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันโดยให้ออกเสียงตรงกับภาษาไทย (อ้างถึงใน นิตยา กาญจนวรรณ, 2529: 78) เช่น บ้านหม้อ Ban Mor, อยู่ไฟ Yu fai, Pa-nung ฟ้านุง เป็นต้น

1.3.4.2 การถอดอักษร (Transliteration) คือ การแทนตัวอักษรอย่างตรงตัว สามารถถอดกลับไปกลับมาได้อย่างสะดวก แต่อ่านไม่ได้ เช่น มหิดล Mahidol ออกเสียง don แต่ใช้อักษร 1 แทน ล หรือ จักรพงษ์ Chakrabortse ออกเสียง bong แต่ใช้อักษร se แทน ศ เป็นต้น

การทับศัพท์นั้นเป็นวิธีที่ใช้สำหรับชื่อเฉพาะ อันเป็นชื่อของบุคคล สิ่งของ อาคาร สถานที่ ตลอดจนตำแหน่งหน้าที่ในระบอบของไทย เช่น Queen Saowapa = สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี Mom Luang = ตำแหน่งหม่อมหลวง Wat Mahatat = วัดมหาธาตุ เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้คำทับศัพท์สำหรับสิ่งของหรือการกระทำที่มีเฉพาะในวัฒนธรรมไทย เช่น pa-nung ฟ้านุง yu fai อยู่ไฟ nang pap-piep นังพับเปียบ เป็นต้น

จากการแบ่งชนิดของการแปลที่หลากหลายตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปกลวิธีการแปลที่จะนำมาศึกษาในงานวิจัยนี้ โดยแบ่งเป็น 3 กลวิธี ดังนี้

1. กลวิธีการแปลแบบตรงตัว (Literal Translation)
2. กลวิธีการแปลแบบเสรีหรือเอาความ (Free Translation)
3. การทับศัพท์ (Transcription or Transliteration)

1.4 ความหมายเทียบเคียงในการแปล

1.4.1 ความหมายเทียบเคียงในการแปลตามการแบ่งของ แอนตัน โปโปวิช (Anton Popovic) (อ้างถึงใน ดวงตา สุพล, 2541: 34) กล่าวถึงความหมายเทียบเคียงในการแปลไว้ใน Dictionary for the Analysis of Literary Translation (Department of Comparative Literature, University of Alberta, 1976) ว่าความหมายเทียบเคียงในการแปลแยกออกได้เป็น 4 แบบคือ

1.4.1.1 Linguistic equivalence เมื่อมีส่วนประกอบที่เทียบเคียงกันได้ทางภาษาศาสตร์ ทั้งในภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล หมายความว่า การแปลแบบคำต่อคำนั่นเอง

1.4.1.2 Paradigmatic equivalence เมื่อมีการเทียบเคียงกันในเรื่องคำประกอบทางไวยากรณ์ ในระดับสูงกว่าการเทียบเคียงกันในระดับคำ

1.4.1.3 Stylistic (translational) equivalence เมื่อมีการเทียบเคียงกันในหน้าที่ (functional equivalence) ทั้งของภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล เพื่อแสดงถึงสิ่งที่มีความหมายเหมือนกัน

1.4.1.4 Textual (syntagmatic) equivalence เมื่อมีการเทียบเคียงกันทั้งทางโครงสร้างและรูปแบบของภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปล

1.4.2 ความหมายเทียบเคียงในการแปลตามการแบ่งของไนดา (อ้างถึงในดวงตา สุพล, 2541: 34) แบ่งการเทียบเคียงในการแปลออกเป็น 2 แบบ คือ

1.4.2.1 Formal equivalence มุ่งไปที่ตัวบท (Text) ทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา โดยรักษารูปแบบให้เหมือนต้นฉบับ เช่น ความคิดเทียบกับความคิด ประโยคเทียบกับประโยค รูปแบบเช่นร้อยกรองก็เทียบกับร้อยกรอง ไนดาเรียกการแปลแบบนี้ว่า gloss translation ซึ่งมีจุดประสงค์ให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาของภาษาต้นฉบับมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

1.4.2.2 Dynamic equivalence มุ่งย้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนอ่านฉบับแปลกับฉบับแปลว่าต้องอยู่ในระดับเดียวกันกับความสัมพันธ์ระหว่างคนอ่านต้นฉบับกับต้นฉบับ หมายความว่าถ่ายทอดภาษาต้นฉบับออกมาเป็นภาษาฉบับแปลให้คนอ่านฉบับแปลเข้าใจฉบับแปลเท่าๆ กับที่คนอ่านต้นฉบับเข้าใจต้นฉบับนั่นเอง ในการแปลโดยใช้การเทียบเคียงแบบนี้ รูปแบบของตัวบทในภาษาต้นฉบับจะเปลี่ยนแปลงไปในภาษาฉบับแปล ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านภาษาฉบับแปลเข้าใจเรื่องทีอ่านอย่างถ่องถ้วนนั่นเอง การเปลี่ยนรูปแบบในที่นี้ไม่ใช่เปลี่ยนเนื้อหาของต้นฉบับ แต่เป็นการใช้ข้อความในภาษาฉบับแปลให้สื่อความหมายของภาษาต้นฉบับอย่างสมบูรณ์ต่อผู้อ่านฉบับแปล

2. ทฤษฎีการแปลวรรณกรรม

2.1 ความหมายของการแปลวรรณกรรม

วัลยา วิวัฒน์ศร (2545: 154) ได้ให้คำนิยามการแปลวรรณกรรมไว้ดังนี้

การแปลวรรณกรรม คือ การถ่ายทอดความหมายและวรรณศิลป์จากตัวบทภาษาหนึ่งไปเป็นตัวบทอีกภาษาหนึ่ง ถึงระดับการสร้างสรรค้ของนักประพันธ์ โดยยังรักษาบริบททางวัฒนธรรมในต้นฉบับภาษาเดิมและคำนึงถึงผู้อ่านฉบับแปลเสมอกัน

2.2 ทฤษฎีการแปลวรรณกรรมที่ได้จากการปฏิบัติ

วัลยา วิวัฒน์ศร ได้สรุปทฤษฎีการแปลวรรณกรรมที่ได้จากประสบการณ์การแปล ไว้ว่ามีขั้นตอนการทำงานแปล ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 การทำความเข้าใจฉบับแปล

การทำความเข้าใจฉบับแปลนั้น จะต้องอาศัยความรู้ทั้งในตัวบทและนอกตัวบทวรรณกรรม โดยกล่าวไว้ว่า ผู้แปลจะต้องรู้จักวรรณกรรมที่จะแปลโดยละเอียด ประกอบด้วยเรื่องที่ต้องรู้ดังต่อไปนี้

2.2.1.1 ฐึบริบททางวรรณกรรม วัฒนธรรม และสังคมที่นักประพันธ์ใช้เป็นฉากและสมัยของเรื่องที่เขาแต่ง

2.2.1.2 วิเคราะห์โครงเรื่อง แก่นเรื่อง การสร้างบุคลิกลักษณะตัวละคร การใช้มุมมอง มิติเวลาและมิติสถานที่ในเรื่อง

2.2.1.3 วิเคราะห์ความหมายของเรื่อง ทั้งความหมายรวม ความหมายแฝง ความหมายเชิงสัญลักษณ์ ความหมายเชิงเปรียบเทียบ ตลอดจนโลกทัศน์ของผู้ประพันธ์ในเรื่องนั้น

2.2.1.4 ศึกษาลีลาการเขียนของนักประพันธ์เฉพาะเรื่อง เปรียบเทียบกับลีลาการเขียนโดยรวมของนักประพันธ์ผู้นั้น

2.2.1.5 ศึกษาความรู้เพิ่มเติมเรื่องอาชีพของตัวละครและกรณีเฉพาะที่กล่าวถึงในนวนิยาย (เช่น กรณีการเล่นหุ้น และการล้มละลายในเรื่อง เออเลนี กร็องด์)

2.2.2. การถ่ายทอดความหมาย/การแปล

2.2.2.1 การพิจารณาภาษาเดิมและภาษาที่ใช้แปล ผู้แปลจะต้องพิจารณาภาษาที่จะใช้ถ่ายทอดความหมายให้สอดคล้องกับภาษาต้นฉบับในแง่ของ ความเก่า-ใหม่ ภาษาเขียน-ภาษาปาก ภาษาวรรณคดีและเสียงในต้นฉบับ

2.2.2.1.1 ความเก่า-ใหม่ ความเก่าใหม่ของภาษานั้นอาจแบ่งได้เป็น 2 ช่วง คือ ก่อนและหลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยจัดวรรณกรรมที่นักประพันธ์แต่งก่อน

สงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นฉบับที่ใช้ภาษาเก่า และหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นภาษาใหม่สำหรับภาษาเก่า ผู้แปลไม่อาจเทียบเคียงรูปภาษาตรงตามยุคสมัย เพราะเป็นการแปลในปัจจุบันเพื่อผู้อ่านปัจจุบัน หากใช้ภาษาสมัยอยุธยาตอนปลายแปลวรรณกรรมตะวันตกที่แต่งในศตวรรษที่ 18 ตัวภาษาก็จะกลายเป็นอุปสรรคต่อผู้อ่าน

2.2.2.1.2 ภาษาเขียน-ภาษาปาก โดยปกติ ในช่วงการบรรยาย นักประพันธ์ใช้ภาษาเขียน ช่วงบทสนทนาใช้ภาษาปากหรือภาษาพูด สำหรับภาษาเขียน ผู้แปลจะต้องจับน้ำเสียงของนักประพันธ์ในฐานะผู้เล่าเรื่อง น้ำเสียงนี้จะแสดงบรรยากาศท้องเรื่อง ความสั้นยาวของประโยคที่นักประพันธ์ใช้ก็มีผลต่อบรรยากาศท้องเรื่อง การบรรยายสั้น ห้วน กระชับ อาจใช้บรรยายนำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉับไว หรือบรรยายบุคลิกตัวละครประเภทหนึ่งหรือในอารมณ์หนึ่ง การบรรยายยืดยาวอาจใช้เพื่อซ่อนความหมาย (แต่ให้ร่องรอยเพียงพอ) ชี้นำผู้อ่านในเรื่องความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างฉากกับตัวละคร หรือเพื่อแสดงอารมณ์อีกแบบหนึ่งของตัวละคร การบรรยายในฉบับแปลก็ควรจะได้ น้ำเสียงเดียวกันด้วย เมื่อนักประพันธ์ใช้คำธรรมดาหรือคำยาก คำที่ใช้ในการแปลก็ควรอยู่ในระดับเดียวกัน

สำหรับภาษาพูด สิ่งที่ผู้แปลต้องพิจารณาคือภูมิหลัง (ฐานะ ชนชั้น การศึกษา และอายุ) ของตัวละครผู้พูด อารมณ์ของตัวละครขณะพูด ตัวละครพูดในสถานการณ์ใดและเพื่อวัตถุประสงค์ใด ตัวละครพูดตรงไปตรงมา พูดยกย่อง ปกปิด เสียดสีหรือประชดประชัน ผู้แปลจะต้องถ่ายทอดออกมาให้ตรงตามภูมิหลัง อารมณ์ และวัตถุประสงค์ในการพูดของตัวละครนั้นๆ

2.2.2.1.3 ภาษาวรรณคดี เมื่อนักประพันธ์เขียนข้อความที่แฝงความหมายหลายนัย ผู้แปลก็ต้องแปลให้ข้อความที่ถ่ายทอดนั้นมีความหมายแฝงและตีความได้หลายนัยเท่ากับข้อความต้นฉบับ เป็นการแปลคงความและครบความ รักษาความเป็นต้นฉบับเปิดให้ผู้อ่านสามารถช่วยสร้างความหมาย

หากข้อความต้นฉบับกำกวม ข้อความฉบับแปลก็ต้องกำกวมเช่นกัน เพราะการเขียนกำกวมเป็นกลวิธีสร้างความหมายแบบหนึ่ง แต่เป็นในทางอ้อมและเป็นการจงใจสร้างความงงให้แก่ผู้อ่านในขณะนั้น ผู้อ่านจะเข้าใจชัดในตอนต่อๆ ไปเมื่อผู้ประพันธ์เห็นวถึงเวลาที่สมควรเฉลย เพราะได้ทำให้ผู้อ่านอยากรู้อยากเห็นจนถึงที่สุดแล้ว หรือผู้อ่านจะเข้าใจชัดเมื่อได้ปะติดปะต่อปริศนาอันเกิดจากความกำกวมนี้ด้วยตนเองหลังจากการอ่านจบ โดยมีผู้ประพันธ์ชักจูงอยู่เบื้องหลัง หากผู้แปลแปลชัดเจนเพราะเข้าใจเรื่องราวเนื่องจากอ่านจบก่อนหน้านี้แล้ว ก็เท่ากับว่าผู้แปลตัดกลวิธีการแต่งของนักประพันธ์ทิ้งไปสิ้น ตัวบทวรรณกรรมก็จะกลายเป็นตัวบทธรรมดา ผู้อ่านฉบับแปลจะรู้สึกว่่านักประพันธ์ลากเรื่องโดยไร้เหตุผล เพราะผู้อ่าน

เข้าใจแจ่มชัดแล้ว และลงความเห็นว่านักประพันธ์แต่งเรื่องใช้ไม่ได้ ทั้งๆ ที่ความจริงแล้วเป็นความผิดพลาดของผู้แปล

2.2.2.1.4 เสียงในต้นฉบับ ก่อนลงมือแปลแต่ละย่อหน้า ผู้แปลควรอ่านออกเสียงภาษาในต้นฉบับ ตามวรรคตอนหรือการแบ่งช่วงประโยค ฟังจังหวะภาษา ฟังเสียงในต้นฉบับว่ากำลังสื่ออารมณ์ใด เสียงในแต่ละภาษาสื่อความรู้สึกทั้งต่างกันและคล้ายกัน แต่ผู้แปลย่อมรู้ระบบเสียงในภาษาต้นฉบับและภาษาที่ใช้แปล รู้ว่าเสียงใดสื่ออารมณ์ใด เมื่อจับอารมณ์ได้แล้ว ก็เลือกเสียงในภาษาที่ใช้แปลมาสื่ออารมณ์นั้น

2.2.2.2 การคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรม การแปลวรรณกรรมต่างประเทศเกิดขึ้นเพราะผู้แปลประสงค์ที่จะให้ผู้อ่านชาติเดียวกับตนได้รู้จักวัฒนธรรมของชาติอื่น ได้เรียนรู้วรรณคดี ศิลปะ และเรื่องราวของมนุษยชาติในวิถีชีวิตแบบอื่น เราอ่านวรรณกรรมเพื่อขยายขอบเขตความรู้ความเข้าใจของเราไปยังวัฒนธรรมอื่น ดังนั้น บริบททางวัฒนธรรมในวรรณกรรมต่างประเทศเป็นสิ่งที่ผู้แปลจะต้องรักษาไว้และหาวิธีถ่ายทอดให้ผู้อ่านของตนเข้าใจ

ในนวนิยาย เมื่อนักประพันธ์ให้ตัวละครเอ่ยชื่อกวี นักประพันธ์นักปราชญ์ นักวิทยาศาสตร์ตะวันตกและกล่าวถึงความคิดในของบุคคลเหล่านั้น ผู้แปลจำเป็นต้องคงชื่อบุคคลจริงที่ถูกกล่าวถึงไว้ตามเดิม การที่จะเปลี่ยนเป็นชื่อกวี นักประพันธ์ นักปราชญ์ หรือนักวิทยาศาสตร์ชาวไทย จะเป็นการผิดบริบททางวัฒนธรรมในนวนิยายต้นฉบับ เพราะตัวละครเหล่านั้นเป็นชาวตะวันตก และผิดต่อนักประพันธ์เพราะเขากล่าวถึงบุคคลในวัฒนธรรมของเขา ชื่อบุคคลเหล่านี้ ผู้อ่านฉบับแปลอาจไม่รู้จัก การทำเชิงอรรถให้ข้อมูลที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในนวนิยายจะทำให้ความหมายแฝงกระจ่างชัดสำหรับผู้อ่าน

ข้อมูลในบริบททางวัฒนธรรมที่ควรคงไว้ในฉบับแปล นอกจากชื่อบุคคลจริงแล้ว ยังมีคำเรียกหาหรือคำนำหน้าชื่อ มาตราชั่งตวงวัด สกุลเงินตรา ปี ค.ศ. ภาพพจน์ต่างๆ เช่น อุปลักษณ์ อุปมา เป็นอาทิ เทพเจ้า คนและสัตว์ในเทพนิยายกรีก สำนวน คำพังเพยและภาษิต เป็นต้น

2.2.2.3 การคำนึงถึงผู้อ่าน ในขณะที่ผู้แปลคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรมในต้นฉบับเดิม ก็ต้องคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรมของผู้อ่านไปพร้อมกัน ประเด็นนี้เป็นเรื่องของการใช้พิจารณาญาณและสามัญสำนึกโดยแท้จริงในการแก้ปัญหาแต่ละกรณี หลักที่ต้องยึดคือ ทำอย่างไรให้ผู้อ่านเข้าใจโดยไม่สะดุด ประเด็นสำคัญอย่างยิ่งในการคำนึงถึงผู้อ่าน คือรูปประโยคภาษาที่ใช้ถ่ายทอดควรมีโครงสร้างตามหลักไวยากรณ์ไทย กล่าวอีกอย่างหนึ่งคือ เขียนภาษาไทยตามหลักภาษาไทย ผู้อ่านจะได้เข้าใจโดยไม่สะดุด อรรถรสของแต่ละภาษาเกิดในภาษานั้น ขึ้นอยู่กับการใช้คำที่สื่อความหมายและให้อารมณ์ตามบริบท การวางตำแหน่งคำ การคำนึงถึงเสียงของคำ

ความสั้นยาวของประโยคตามลักษณะภาษานั้นๆ ในการสื่ออารมณ์ต่างๆ หากเขียนประโยคภาษาไทยโดยใช้โครงสร้างภาษาต่างประเทศ อรรถรสจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ภาษาวรรณคดีในต้นฉบับจะสูญหายหากฉบับแปลใช้ภาษาประดักประเดิด การรับคำภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย นับว่าอนุโลมได้เพราะเรารับวิทยาการของเขา มา เมื่อเราไม่ได้คิดขึ้นเอง เราก็ไม่มีคำใช้ในภาษาของเรา การใช้คำแสดงก็เป็นเรื่องที่ได้รับได้ แต่การใช้โครงสร้างประโยคผิดเป็นเรื่องใหญ่ เพราะโครงสร้างประโยคเป็นพื้นฐานของภาษา หากยังใช้โครงสร้างประโยคภาษาต่างประเทศกันอยู่ ในอนาคตคำว่า เอกลักษณ์ อัจฉริยลักษณ์คงจะมาใช้แสดงคุณสมบัติของภาษาไทยไม่ได้อีกต่อไป

2.2.3. การตรวจสอบและแก้ไขโดยผู้แปล

ผู้แปลต้องแน่ใจว่าสิ่งที่ตนแปลออกมานั้น เมื่อมีผู้อ่าน จะเข้าใจตามที่ผู้แปลประสงค์หรือไม่ โดยมีวิธีการตรวจสอบและแก้ไขดังนี้

2.2.3.1 การเทียบเคียงกับต้นฉบับภาษาเดิม ในการแก้ไข หากผู้แปลจำความหมายได้ ก็เพียงแค่แก้ไขภาษาไทยให้สื่อความหมายตามนั้น หากเกิดไม่แน่ใจ ผู้แปลก็ต้องกลับไปดูต้นฉบับภาษาเดิม การเทียบเคียงกับต้นฉบับภาษาเดิม มิได้หมายความว่าจะไปใช้โครงสร้างประโยคภาษาเดิม แต่เทียบเคียงเพื่อตีความอีกครั้ง จับและสกัดความหมายออกมาให้ได้ แล้วเขียนใหม่เป็นรูปประโยคภาษาไทยให้สื่อความหมายนั้นให้ได้โดยใช้ภาษาระดับเดียวกัน

2.2.3.2 การตรวจสอบการใช้คำ ผู้เขียนยืนยันเสมอว่าในการแปลวรรณกรรม ผู้แปลจะต้องเก็บคำของนักประพันธ์ไว้ คำซึ่งนักประพันธ์คิดหากลั่นกรองมาด้วยความยากลำบาก การเก็บคำของนักประพันธ์คือการหาคำในภาษาไทยที่อยู่ในระดับเดียวกันและเป็นคำสำหรับใช้ในสถานการณ์เดียวกัน เมื่อได้คำที่ตรงความหมายตรงระดับภาษาแล้ว ก็นำมาเข้ารูปประโยคตามหลักภาษาไทย

2.2.3.3 การตรวจสอบรูปประโยค เมื่อแน่ใจว่าตรวจสอบเรื่องความหมายและการใช้คำถูกต้องแล้ว ผู้แปลควรอ่านทานฉบับแปลอีก เพื่อตรวจสอบรูปประโยคภาษาไทยของตนเอง ให้แน่ใจว่าเขียนภาษาไทยตามหลักภาษาไทยจริงๆ เพราะแม้จะตระหนักในเรื่องนี้ผู้แปลก็ยังอาจเผลอได้เพราะผู้แปลอ่านภาษาต่างประเทศและอาจต้องใช้อยู่ประจำ

2.2.3.4 การেলাสำนวนภาษา ขั้นตอนการตรวจสอบและแก้ไขขั้นตอนสุดท้ายคือ การেলাสำนวนภาษา ด้วยการอ่านออกเสียงฉบับแปล อาจจะอ่านดังๆ หรืออ่านเสียงดังอยู่ในใจก็ได้ ฟังการทอดจังหวะของคำ วลี และประโยคว่าสื่ออารมณ์ตรงตามสถานการณ์หรือยังมีคำใดเกินมาทำให้ประโยคยาวยืดเยื้อไปหรือไม่

2.2.4. การตรวจแก้โดยบรรณาธิการต้นฉบับแปล

ตัวบทวรรณกรรมนั้นเป็นตัวบทที่สื่อสารเพียงฝ่ายเดียว ดังนั้นเพื่อตรวจสอบว่าการถ่ายทอดความหมายของผู้แปลจะเป็นไปโดยเที่ยงตรง บทบาทของบรรณาธิการจึงมีความสำคัญ บรรณาธิการคือผู้ที่สื่อสารกับผู้แปล ก่อนที่ตัวบทแปลจะสำเร็จเรียบร้อย เขาจะต้องตั้งคำถามแสดงความสงสัยให้มากที่สุด ขณะที่ตรวจสอบฉบับแปล เขาจะพุดคุยซักถามโต้แย้งกับผู้แปล ผู้แปลจะได้ตระหนักว่าตัวบทแปลของตน สื่อความหมายที่ผู้ประพันธ์ต้องการหรือไม่

2.3 เทคนิควิธีการแปล

วัลยา วิวัฒน์ศร (2545: 157) ได้กล่าวถึงวิธีการแปลไว้ 2 ประการ ได้แก่ การแปลโดยรักษาบริบททางวัฒนธรรมในต้นฉบับภาษาเดิมโดยคำนึงถึงผู้อ่านฉบับแปล และการแปลโดยรักษาลีลาของนักประพันธ์ โดยในหัวข้อการแปลโดยรักษาบริบททางวัฒนธรรมในต้นฉบับภาษาเดิมโดยคำนึงถึงผู้อ่านฉบับแปลนั้น ได้กล่าวถึงกลวิธีการแปลสิ่งที่มีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมระหว่างภาษาต้นฉบับและภาษาแปลไว้หลายหัวข้อ ได้แก่ การแปลคำราชาศัพท์ การอ้างเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ และการอ้างอิงเฉพาะ

ในส่วนของอ้างอิงเฉพาะนั้น ผู้เขียนได้นำประสบการณ์ในการแปลวรรณกรรมฝรั่งเศสเรื่อง *ชุดประดาน้ำและผีเสื้อ* ซึ่งมีผู้นำมาแปลเป็นภาษาอังกฤษและภาษาไทย มาเป็นตัวอย่างประกอบในการอธิบายถึงวิธีการแปลหรือเทคนิคการแปลต่างๆ ที่ผู้เขียนนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาการแปลไม่ได้หรือแปลได้แต่มีความหมายเทียบเคียงที่ไม่สมบูรณ์ เนื่องจากวรรณกรรมดังกล่าวมีการอ้างอิงเฉพาะจำนวนมาก ได้แก่ ชื่อสถานที่จริง ชื่อสถานที่ในตำนาน ชื่อบุคคลในคัมภีร์ไบเบิล ศิลปิน นักการเมือง นักหนังสือพิมพ์ ชื่อตัวการ์ตูน ชื่อภาพยนตร์ ชื่ออาหาร เครื่องดื่มและพืชผัก ซึ่งพบว่ามียกย่องคล้ายกับคำที่มีความหมายทางวัฒนธรรมที่พบในนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดิน ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปเป็นเทคนิคการแปลแบบต่างๆ เพื่อนำมาศึกษาในงานวิจัย ดังนี้

2.3.1 การแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม (giving reference technique) คือ การแปลโดยกลับไปอ้างอิงข้อมูลเดิม หรือ เป็นข้อมูลความจริงที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป มักจะพบเมื่อผู้ประพันธ์ใช้คำเรียกชื่อเฉพาะต่างๆ ตามที่ผู้อ่านในวัฒนธรรมของตนรู้จักแต่ไม่ได้เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมอื่น ผู้แปลจึงต้องกลับไปอ้างอิงข้อมูลเดิมเพื่อให้ผู้อ่านในวัฒนธรรมของตนเข้าใจได้อย่างถูกต้องและตรงกับความเป็นจริง ซึ่งจะปรากฏในการแปลชื่อเฉพาะต่างๆ เช่น ชื่อบุคคล ชื่อสถานที่ เป็นต้น

ยกตัวอย่าง ต้นฉบับของฝรั่งเศสเรื่องชุดประดาน้ำและผีเสื้อ ได้กล่าวถึงชื่อภาพยนตร์เป็นภาษาฝรั่งเศส แต่ภาพยนตร์ที่กล่าวถึงนั้นเป็นภาพยนตร์อเมริกาทั้งสิ้น ฉบับแปลภาษาไทยจึงเลือกที่จะแปลโดยอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม คือ กลับไปใช้ชื่อภาษาอังกฤษ แม้

ภาพยนตร์เหล่านั้นได้เคยถูกนำมาฉายในประเทศไทย และมีการตั้งชื่อภาษาไทยให้ก็ตาม แต่ก็ไม่ใช่ที่จดจำของผู้ชมภาพยนตร์ ดังนั้น การใช้ชื่อภาษาอังกฤษจะทำให้ผู้อ่านจำภาพยนตร์ได้มากกว่า เป็นต้น

2.3.2 การแปลแบบพอเพียง (summarizing technique) คือ การละการแปลคำบางคำ หรือ ประโยคบางประโยค ที่ปรากฏในวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับแต่ไม่มีในวัฒนธรรมของภาษาแปล ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านสงสัยเพราะไม่รู้จัก เช่น การละชื่อเฉพาะ ชื่อนุคคลที่มีชื่อเสียงเฉพาะในวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ เป็นต้น โดยมักไม่แปลคำดังกล่าวเพราะผู้ประพันธ์ได้อธิบายลักษณะของสิ่งเหล่านั้นไว้เห็นภาพพอสมควรแล้ว ผู้แปลจึงไม่ต้องแปลชื่อเฉพาะนั้นแต่แปลเฉพาะคำอธิบายลักษณะดังกล่าวให้เข้าใจและเห็นภาพตามที่ผู้ประพันธ์แต่งเอาไว้

ยกตัวอย่าง ผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงชื่อภาพยนตร์ชุดทางโทรทัศน์เรื่องหนึ่งของฝรั่งเศส ที่มีตัวละครหนึ่งเป็นแพทย์ที่มีรูปร่างเตี้ย หัวโต มินิสัยเย่อหยิ่ง ไม่สนใจคนไข้ ไม่ตรงเวลาคิดว่าเวลาของตนเองมีค่า คนไข้จะต้องเป็นผู้รอเป็นชั่วโมง แต่ได้รับการตรวจเพียงคนละ 45 วินาที ในต้นฉบับภาษาฝรั่งเศสได้เปรียบเทียบตัวละครนั้นว่ามีลักษณะเหมือนตัวละครที่เป็นนักสืบในเรื่อง Max la Menace เพื่อให้ผู้อ่านชาวฝรั่งเศสสามารถนึกภาพของตัวละครได้ดียิ่งขึ้น โดยในฉบับแปลภาษาอังกฤษใช้การแปลแบบพอเพียง คือ ละชื่อ Max la Menace ไป เนื่องจากผู้แปลได้อธิบายลักษณะของหมอไว้ครบถ้วนแล้ว ดังนี้ “With a big round head, a short body, and a fidgety manner, he was the very model of the couldn’t-care-less doctor: arrogant, brusque, sarcastic – the kind who summons his patients for 8:00 a.m., arrives at 9:00, and departs at 9:05, after giving each of them forty-five seconds of his precious time.” เป็นต้น

2.3.3 การแปลแบบครบความ (complete translation technique) คือ การแปลทุกคำ ทุกประโยค รวมถึงชื่อเฉพาะต่างๆ ด้วย

ยกตัวอย่าง จากตัวอย่างในข้อ 2.3.2 ฉบับแปลภาษาไทยได้แปลแบบครบความคือแปลชื่อภาพยนตร์นั้นด้วย โดยแปลเป็นภาษาไทยว่า มัคซันักสืบใหญ่ มีเนื้อความดังนี้ “เขาเป็นตัวอย่างของแพทย์ประเภท “ขี้ไม่สน” ที่แสนสูงส่ง พร้อมจะแตกหักกับผู้อื่น หยิ่งยโส เวลาพบคนไข้เขาก็จะนัดเป็นคำขาดให้มาถึงแปดโมงเช้า ตัวเขาเองมาเก้าโมง และกลับออกไปเมื่อเก้าโมงห้านาที หลังจากที่ได้อุทิศเวลาอันมีค่าของเขาให้แก่คนไข้คนละสี่สิบห้าวินาที รูปร่างหน้าตาของเขาคล้ายมัชชันักสืบใหญ่ หัวกลมโต ร่างเตี้ยไม่ได้ส่วนสัก” เป็นต้น

2.3.4 การแปลแบบขยาย (elaboration technique) คือ การแปลแบบให้ข้อมูลเพิ่มเติมจากต้นฉบับ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจในสิ่งที่ผู้ประพันธ์กล่าวถึงได้ดียิ่งขึ้น

ยกตัวอย่าง ต้นฉบับฝรั่งเศสได้กล่าวถึงบุคคลสำคัญท่านหนึ่ง คือ Radovan Karadzic, le leader serbe จะเห็นว่าผู้ประพันธ์ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าบุคคลท่านนั้นเป็นผู้นำชาวเซิร์บฉบับแปลภาษาอังกฤษได้แปลแบบขยายความ คือได้อธิบายเพิ่มเติมไปอีกว่าบุคคลท่านนั้นเป็นผู้นำชาวเซิร์บในสาธารณรัฐบอสเนีย ไม่ใช่ชาวเซิร์บในสาธารณรัฐเซอร์เบียแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐยูโกสลาเวีย โดยแปลว่า Radovan Karadzic, leader of the Bosnian Serbs หรืออีกตัวอย่างหนึ่ง บทประพันธ์กล่าวถึงบุคคลจริงในสังคมวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ คือ โอบามา แต่ฉบับแปลมีการเอ่ยชื่อจริงและอธิบายเพิ่มเติมด้วยว่า “...โอบามา ผู้เป็นประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาในขณะนั้น” เป็นต้น

2.3.5 การแปลแบบตัดแปลง (adjustment technique) เป็นการแปลข้ามวัฒนธรรม คือ การแปลไปเป็นคำอื่นที่มีในวัฒนธรรมของภาษาแปล แต่ให้ประสิทธิผลตรงกันกับคำที่มีในวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านได้อรรถรสในการอ่าน แต่ต้องไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด หรือคลาดเคลื่อนไปจากสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อ

ยกตัวอย่าง ภาษาฝรั่งเศสเปรียบเทียบกับลักษณะของหุ่นตัวหนึ่งว่าเหมือนตัวการ์ตูนชื่อคูคูซ ซึ่งเป็นตัวการ์ตูนที่มีรูปร่างสูงโปร่งอารมณ์ขัน ในฉบับภาษาอังกฤษใช้การแปลแบบตัดแปลง จึงแปลคำนี้ว่า Big Bird ซึ่งเป็นตัวการ์ตูนของรายการโทรทัศน์อเมริกาชื่อดังที่มีลักษณะเช่นเดียวกัน หรืออีกตัวอย่างหนึ่ง ต้นฉบับภาษาฝรั่งเศสกล่าวถึงชื่อพืชใต้ดินชนิดหนึ่งเรียกว่า Salsifis มีลักษณะพอมยาว กว้างเพียงหนึ่งเซนติเมตร มีทั้งประเภทเปลือกดำและขาวรสชาติอร่อยกว่าหัวมันฝรั่ง ฉบับแปลภาษาไทยได้ตัดแปลงให้เข้ากับบริบทของไทย จึงแปลว่า หัวเผือกหัวมัน เป็นต้น

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปล

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยและเอกสารทางวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการแปลในหลายลักษณะ อาทิ การแปลนวนิยาย การแปลเอกสารทางธุรกิจ การแปลชื่อภาพยนตร์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้มีความเข้าใจในแนวคิดและทฤษฎีการแปลมากยิ่งขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

3.1 กนกรัตน์ คุณะสารพันธ์ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การแปลสำนวนในบทภาพยนตร์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ เพื่อศึกษากลวิธีการแปลสำนวนจากบทภาพยนตร์ภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษกับบทแปลภาษาไทยจากบทภาพยนตร์ภาษาอังกฤษที่ได้รับรางวัล Academy Awards สาขาบทภาพยนตร์ดั้งเดิมยอดเยี่ยม ค.ศ. 1994-2004 จำนวน 9 เรื่อง โดยใช้แนวคิดและ

ทฤษฎีมาใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ทฤษฎีการแปลของนิวมาร์ก ใช้ในการวิเคราะห์กลวิธีการแปลสำนวน และทฤษฎีการวิเคราะห์อรรถลักษณะใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษกับบทแปลภาษาไทย ผลการศึกษาสรุปได้ว่า กลวิธีการแปลสำนวนภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยมี 5 กลวิธี ได้แก่ 1. กลวิธีการแปลแบบคำต่อคำ 2. กลวิธีการแปลแบบสำนวน 3. กลวิธีการแปลแบบเอาความ 4. กลวิธีการแปลแบบทับศัพท์ และ 5. กลวิธีการแปลแบบละความ โดยกลวิธีที่ใช้มากที่สุดได้แก่ กลวิธีการแปลแบบเอาความ รองลงมาได้แก่ กลวิธีการแปลแบบสำนวน กลวิธีการแปลแบบคำต่อคำ กลวิธีการแปลแบบละความ และกลวิธีการแปลแบบทับศัพท์ ตามลำดับ จากการศึกษาความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษและบทแปลภาษาไทยด้วยการวิเคราะห์อรรถลักษณะพบว่า ผู้แปลโดยนำเอาใจความสำคัญของความหมายของสำนวนภาษาอังกฤษมาแปลเป็นภาษาไทยโดยพิจารณาจากอรรถลักษณะที่ตรงกันของสำนวนภาษาอังกฤษกับบทแปลภาษาไทย ซึ่งอรรถลักษณะที่ตรงกันนั้นเป็นอรรถลักษณะแสดงความหมายสำคัญของสำนวนภาษาอังกฤษ แสดงให้เห็นว่า ผู้แปลได้แปลโดยที่ยังคงรักษาความหมายที่ต้องการสื่อของสำนวนภาษาอังกฤษเอาไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางที่ใช้ในการแปลทั่วไป

3.2 ศิรลักษณ์ ทวีกิจรุ่งทวี (2547) ได้ศึกษาเรื่องการแปลสำนวนจากนวนิยายภาษาไทยของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมชเป็นภาษาอังกฤษ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาวิธีการแปลสำนวนในนวนิยายไทยเป็นภาษาอังกฤษ และเพื่อศึกษาลักษณะทางความหมายของรูปภาษาที่ใช้ในการแปลสำนวนไทย จากสำนวนไทยในนวนิยายของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมชที่ได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ 1. สี่แผ่นดิน 2. หลายชีวิต และ 3. ฝนแดง แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ทฤษฎีการแปลของนิวมาร์ก ใช้ในการวิเคราะห์กลวิธีการแปลสำนวน ทฤษฎีการวิเคราะห์อรรถลักษณะใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของสำนวนไทยและสำนวนภาษาอังกฤษ และใช้ทฤษฎีการจัดกลุ่มทางความหมายในการจัดกลุ่มทางความหมายของสำนวน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า กลวิธีการแปลสำนวนไทยเป็นภาษาอังกฤษ มี 4 กลวิธี ได้แก่ 1. กลวิธีการแปลแบบคำต่อคำ 2. กลวิธีการแปลแบบสำนวน 3. กลวิธีการแปลเชิงสื่อสาร และ 4. การแปลโดยการละ ส่วนการจัดกลุ่มทางความหมายของสำนวนสามารถแบ่งเป็นแฉดลงความหมายต้นทางและแฉดวงความหมายปลายทาง พบกลุ่มทางความหมาย 3 กลุ่ม คือ 1. สรรพสิ่ง 2. เหตุการณ์ 3. นามธรรม พบการถ่ายโยงแฉดวงความหมายของสำนวนทั้งสิ้น 18 ลักษณะ และสามารถจัดเป็น 4 รูปแบบ คือ 1. แฉดวงความหมายต้นทางและปลายทางเป็นแฉดวงความหมายที่เหมือนกัน 2. แฉดวงความหมายต้นทางเป็นแฉดวงความหมายที่เหมือนกัน แฉดวงความหมายปลายทางแตกต่างกัน 3. แฉดวงความหมายต้นทางและปลายทางเป็นแฉดวง

ความหมายที่แตกต่างกัน แฉวงความหมายปลายทางเหมือนแฉวงความหมายแฉวงใดแฉวงหนึ่งของแฉวงความหมายต้นทาง และ 4. แฉวงความหมายต้นทางและปลายทางเป็นแฉวงความหมายที่แตกต่างกัน

3.3 เบนจอร์ตัน วิทยาเทพ (2550) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์กลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์ต่างประเทศเป็นภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์ต่างประเทศเป็นภาษาไทย โดยวิเคราะห์ชื่อภาพยนตร์แนวสยองขวัญจำนวน 189 เรื่อง ที่เข้าฉายในโรงภาพยนตร์ไทยระหว่างปี พ.ศ. 2546 - 2549 ใช้ทฤษฎีสโคโปส (Skopos Theory) ในการวิเคราะห์ และทำการสัมภาษณ์บุคคลที่แปลชื่อภาพยนตร์จำนวน 3 ราย เพื่อนำมาใช้ประกอบในการศึกษาครั้งนี้ จากการวิเคราะห์พบว่า ผู้แปลใช้กลวิธีการแปล 6 วิธีด้วยกัน ดังนี้ 1. การแปลชื่อภาษาอังกฤษโดยอิงกับแก่นเรื่องและไม่ยึดติดกับคำเดิม 2. การแปลโดยทับศัพท์ชื่อเรื่องในภาษาอังกฤษและมีการขยายความด้วยภาษาไทย 3. การแปลโดยการทับศัพท์ชื่อเรื่องในภาษาอังกฤษและเพิ่มคำขยายภาษาไทย 4. การแปลตรงตัวโดยยึดคำเดิม 5. การแปลชื่อเรื่องโดยยึดคำเดิมส่วนหนึ่งและมีการขยายความเพิ่มเติมในภาคภาษาไทย 6. การแปลโดยยึดคุณลักษณะนักแสดงเป็นหลัก กลวิธีการที่ใช้มากที่สุดคือกลวิธีการแปลชื่อภาษาอังกฤษโดยอิงกับแก่นเรื่องและไม่ยึดติดกับคำเดิม (51.31%) รองลงมาเป็นการแปลโดยทับศัพท์ ชื่อเรื่องในภาษาอังกฤษและมีการขยายความด้วยภาษาไทย (20.63%) การแปลโดยการทับศัพท์ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษและเพิ่มคำขยายภาษาไทย (20.10%) กลวิธีการแปลตรงตัวโดยยึดคำเดิม กลวิธีการแปลชื่อเรื่องโดยยึดคำเดิมส่วนหนึ่งและมีการขยายความเพิ่มเติมในภาคภาษาไทยมีความถี่เท่ากัน (7.7%) และการแปลโดยยึดคุณลักษณะนักแสดงเป็นหลักเป็นวิธีที่ใช้น้อยที่สุด (0.52%)

3.4 สุลาลัย วิชัยระหัด และ อัญชนิดา จาดสันทัต (2551) ได้ศึกษาเรื่องกลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง *ชาร์ลอตต์ แมงมุมเพื่อนรัก* บทแปลไทยโดยคณา คชา ซึ่งมีต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษคือ *Charlotte's Web* แต่งโดย E.B. White การวิจัยนี้ได้มุ่งเน้นศึกษาและวิเคราะห์ในด้านการถ่ายทอดความหมายในระดับคำและระดับประโยค เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์และการแปลเบื้องต้นของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยนำเสนอทั้งในส่วนของ การวิจัยเอกสารและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากการศึกษาพบว่า ผู้แปลได้ใช้กลวิธีการแปลทั้งแบบตรงตัวและแบบเอาความ โดยส่วนใหญ่ใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ ทั้งยังมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการแปลที่ต่างไปจากต้นฉบับ ประกอบด้วย 1. การเพิ่มความ 2. การลดความ 3. การสลับความ และ 4. การแปลไม่ตรงตามต้นฉบับ ซึ่ง

กลวิธีการแปลเหล่านี้ช่วยให้บทแปลสื่อความหมายได้ดี นอกจากนี้การศึกษายังพบว่า กลวิธีการแปลแบบตรงตัวและแบบเอาความคั่งกล่าวทำให้เกิดการถ่ายทอดความหมายในระดับคำ คือ คำทับศัพท์ คำเลียนเสียงธรรมชาติ คำแสดงอารมณ์ คำซ้ำ และคำปรับตามบริบท ส่วนในด้านของการถ่ายทอดความหมายในระดับประโยค การศึกษาวิจัยได้พบว่าผู้แปลใช้สำนวนภาษาที่สละสลวยเป็นธรรมชาติและมีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมสำหรับเด็ก นอกจากนี้ สำนวนภาษาของผู้แปลยังสะท้อนให้เห็นลักษณะบุคลิกภาพ อารมณ์ และอุปนิสัยของตัวละคร พร้อมกับแฝงข้อคิดเกี่ยวกับมิตรภาพ ความรัก และความเสียสละระหว่างเพื่อนอีกด้วย

3.5 ศิรินาถ บุรณพงษ์ (2544) ได้ศึกษากลวิธีการแปลและการปรับบทที่ใช้ ในการแปลวรรณกรรมพุทธศาสนาจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษโดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งเนื้อหาในการศึกษาวิธีการแปลแบ่งเป็นสามส่วนคือ การแปลเนื้อหาโดยรวม การแปล พุทธพจน์ และการแปลศัพท์ทางพุทธศาสนา จากผลการศึกษาพบว่ามีการใช้ทั้งวิธีการแปลแบบตรงตัวและการแปลแบบเอาความใน การแปลเนื้อหาโดยรวม การแปลพุทธพจน์จะใช้วิธีการแปลแบบตรงตัวเป็นส่วนใหญ่ โดยผู้แปลจะรักษารูปแบบการเขียนพุทธพจน์ตามต้นฉบับภาษาไทย ส่วนวิธีการแปลคำศัพท์ทางพุทธศาสนาแบ่งได้เป็นสามวิธี ได้แก่ การทับศัพท์ การแปลตรงตัว และการใช้ทั้งวิธีทับศัพท์และแปลตรงตัว การวิเคราะห์วิธีการปรับบทแปลแบ่งออกเป็นสามระดับ คือ ระดับคำ ระดับประโยค และระดับที่เหนือกว่าระดับประโยค สรุปได้ว่า ในระดับคำผู้แปลใช้วิธีปรับบทแปล 5 วิธี อันได้แก่ การเพิ่มความหมาย การเพิ่มคำหรือวลี การตัดคำและวลี การใช้คำที่มีความหมาย ทัวไปแทนที่คำที่มีความหมายทางวัฒนธรรม และการใช้คำศัพท์ทางวัฒนธรรมที่มีความหมาย เทียบเคียงกัน ในระดับประโยคผู้แปลใช้วิธีปรับบทแปล 3 วิธี ได้แก่ การปรับลำดับความคิด การปรับรูปกรamma และ การเพิ่มประธาน และในระดับที่เหนือกว่าระดับประโยคใช้การ ปรับบทแปล 3 วิธีคือ การปรับลำดับความคิด การตัด และการใช้เชิงอรรถ

3.6 พัชรี โภคาสัมฤทธิ์ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การแปลเอกสารทางธุรกิจจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยมีข้อมูลเป็นเอกสารทางภาษาอังกฤษที่มีการแปลเป็นภาษาไทยที่ครอบคลุมเนื้อหาด้านธุรกิจ จำนวน 715 ชิ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาเทคนิคการแปลและตัวอย่างการแปล และเพื่อสอบถามนักแปลอังกฤษธุรกิจถึงเทคนิคการแปลที่ใช้ โดยขอให้เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ผลการวิจัยพบเทคนิคที่ใช้จำนวน 19 เทคนิค เช่น การแปลตรงตัว การแปลเป็นความหมายที่สอง การใช้วาก การใช้คำยืม ผลจากการสำรวจความสำคัญของเทคนิคที่ใช้ 14 ลำดับ ได้พบว่า นักแปล 12 คนที่ตอบแบบสอบถามให้เทคนิคการแปลตรงตัว การ

แปลเป็นความหมายที่สอง การใช้ความหมายแฝงและความหมายโจ่งแจ้ง การใช้ความหมายกว้าง และความหมายแคบ และการใช้คำยืม ในลำดับต้นๆ

อย่างไรก็ตาม จากงานวิจัยที่ได้ศึกษาข้างต้น พบว่ามีผู้ศึกษาการแปลในระดับคำอยู่ไม่มากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาการแปลคำที่มีความหมายทางวัฒนธรรม (Cultural-specific word) จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาที่มาจากคนละตระกูลภาษา ประกอบด้วยวัฒนธรรมตะวันออกและตะวันตกที่มีความแตกต่างกันมากนั้น ผู้แปลจะต้องมีความเข้าใจในวัฒนธรรมของทั้งสองภาษาเป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาวิธีการแปลและเทคนิควิธีการแปลที่ผู้แปลนำมาใช้ในการแปลคำที่มีความหมายทางวัฒนธรรมในนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดิน ทั้งนี้ เพื่อให้กลวิธีและเทคนิควิธีการแปลที่พบในงานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษางานวิจัยและผู้แปลท่านอื่นๆ ต่อไป

บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดินนี้ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และยกตัวอย่างประกอบการวิเคราะห์ เพื่อศึกษากลวิธีการแปลและเทคนิควิธีการแปลที่พบในการแปลคำทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดินจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ โดยมีขั้นตอนการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมคำทางวัฒนธรรมจากนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดิน ทั้งจากต้นฉบับภาษาไทย และฉบับแปลภาษาอังกฤษ โดย คุณจันทร์

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่ได้จากการสืบค้นทางห้องสมุดและอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาเป็นข้อมูลอ้างอิงในการทำวิจัยครั้งนี้

2. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้มีขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 รวบรวมข้อมูลคำทางวัฒนธรรมจากนวนิยายต้นฉบับภาษาไทย เรื่องสี่แผ่นดิน แต่งโดย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช โดยรวบรวมจากทั้ง 4 แผ่นดิน จำนวนบททั้งสิ้น 47 บท

2.2 เลือกบทที่ปรากฏคำทางวัฒนธรรมให้ศึกษามากที่สุด 5 บทแรก จึงทำให้ได้บทที่ 1 บทที่ 2 บทที่ 11 บทที่ 12 และ บทที่ 14 โดยทั้ง 5 บทอยู่ในแผ่นดินที่ 1 ซึ่งรวบรวมคำได้ทั้งสิ้น 205 คำ

2.3 รวบรวมคำแปลภาษาอังกฤษ จากฉบับแปลภาษาอังกฤษเรื่อง Four Reigns แปลโดย คุณจันทร์ โดยรวบรวมเฉพาะคำแปลของคำภาษาไทยที่รวบรวมได้ในข้อที่ 2.2 ข้างต้น

3. ขั้นตอนการศึกษา

งานวิจัยนี้มีขั้นตอนของการศึกษา ดังนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้าเรื่องทฤษฎีการแปล กลวิธีการแปล โดยเฉพาะการแปลข้ามวัฒนธรรม การแปลสิ่งที่ไม่ปรากฏหรือไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมของภาษาแปล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปล

3.2 รวบรวมข้อมูลคำทางวัฒนธรรมภาษาไทยและคำแปลภาษาอังกฤษ จากนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดิน รายละเอียดตามขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลในข้อที่ 2 ของบทนี้

3.3 ศึกษากลวิธีการแปลที่ผู้แปลนำมาใช้ในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ

3.4 ศึกษาเทคนิควิธีการแปลที่ผู้แปลนำมาใช้ในการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ

3.5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลและเทคนิควิธีการแปล

3.6 สรุปผลการศึกษา

4. สรุปกรอบแนวคิด

จากการศึกษาเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ สามารถสรุปทฤษฎีที่จะนำมาใช้ในการวิจัย ดังนี้

4.1 กลวิธีการแปล มี 3 กลวิธี ดังนี้

4.1.1 การแปลแบบตรงตัว

4.1.2 การแปลแบบเอาความ

4.1.3 การทับศัพท์

4.2 เทคนิควิธีการแปล มี 5 วิธี ดังนี้

4.2.1 การแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม

4.2.2 การแปลแบบพอเพียง

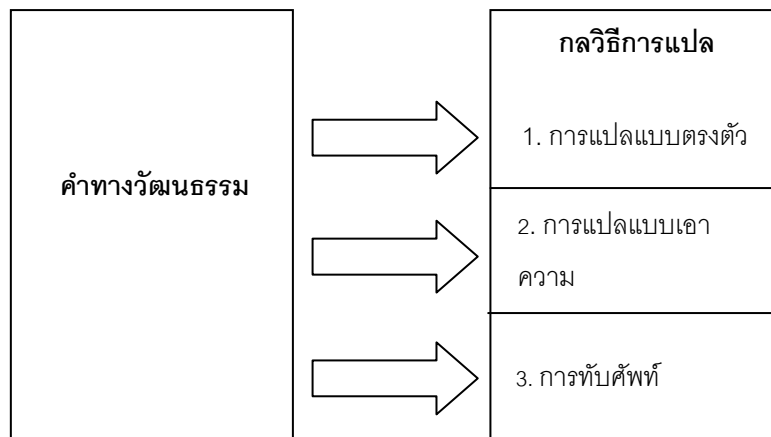
4.2.3 การแปลแบบครบ

4.2.4 การแปลแบบขยาย

4.2.5 การแปลแบบคัดแปลง

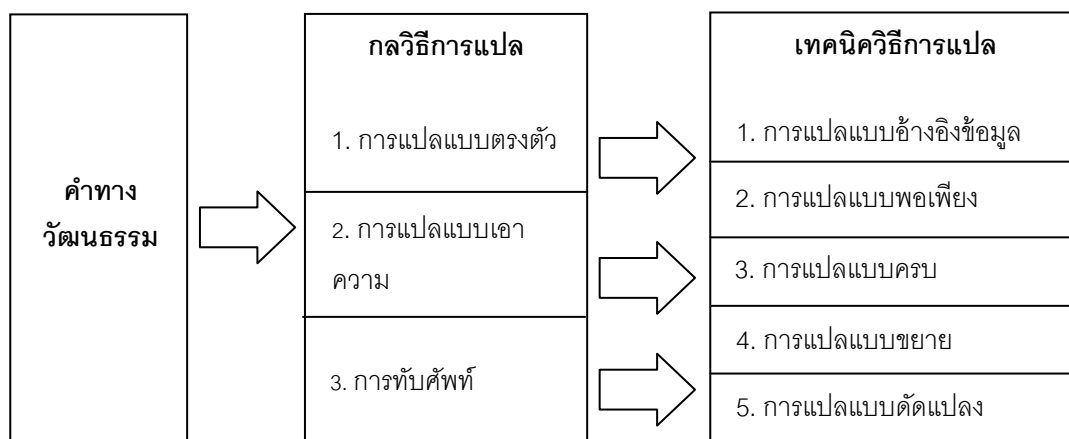
จากทฤษฎีดังกล่าว นำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยกำหนดกรอบแนวคิดสำหรับแต่ละวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษากลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ

แผนภาพที่ 2 แสดงกรอบแนวความคิดตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาเทคนิควิธีการแปลที่ผู้แปลนำมาใช้แปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ และวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลและเทคนิควิธีการแปล

แผนภาพที่ 3 แสดงกรอบแนวความคิดตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3

บทที่ 4 ผลการวิจัย

ในการวิจัยนี้ ได้นำเสนอข้อมูลผลการวิจัยเป็นตารางแสดงข้อมูลเชิงปริมาณเป็นค่าความถี่และค่าร้อยละ พร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบคำอธิบาย โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ผลการวิจัยด้านกลวิธีการแปล
2. ผลการวิจัยด้านเทคนิควิธีการแปล
3. ผลการวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลและเทคนิควิธีการ

แปล

ส่วนการนำเสนอข้อมูลคำทางวัฒนธรรมทั้งคำต้นฉบับภาษาไทยและคำแปลภาษาอังกฤษทั้งหมดจะถูกแสดงไว้ในภาคผนวก

1. ผลการวิจัยด้านกลวิธีการแปล

จากการศึกษาพบกลวิธีการแปลดังสรุปในตารางต่อไปนี้

กลวิธีการแปล	จำนวน (คำ)	คิดเป็น%
1.1 การแปลแบบตรงตัว	50	24.39%
1.2 การแปลแบบเอาความ	48	23.41%
1.3 การทับศัพท์	36	17.56%
1.4 อื่นๆ		
1.4.1 การไม่แปลหรือการละคำ	43	20.98%
1.4.2 การทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัว	28	13.66%
รวม	205	100.00%

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิจัยด้านกลวิธีการแปล

จากการศึกษากลวิธีการแปลคำทางวัฒนธรรมทั้งหมด 205 คำ ซึ่งศึกษาใน 3 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการแปลแบบตรงตัว กลวิธีการแปลแบบเอาความ และการทับศัพท์นั้น พบว่า ผู้แปลแปลคำทางวัฒนธรรมโดยใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัวมากที่สุด จำนวน 50 คำ คิดเป็นร้อยละ 24.39 รองลงมาคือการ การแปลแบบเอาความ จำนวน 48 คำ คิดเป็นร้อยละ 23.41 และการทับศัพท์จำนวน 36 คำ คิดเป็นร้อยละ 17.56 ตามลำดับ

นอกจากนี้ ในการศึกษาการเปลี่ยนการแปลยังพบการใช้การแปลในลักษณะอื่นๆ ที่นอกเหนือจาก 3 กลวิธีดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ การไม่แปลหรือการละคำ จำนวน 43 คำ คิดเป็นร้อยละ 20.98 และกลวิธีการแปลโดยใช้การทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัว จำนวน 28 คำ คิดเป็นร้อยละ 13.66 โดยสามารถยกตัวอย่างคำในแต่ละกลวิธีได้ดังต่อไปนี้

1.1 กลวิธีการแปลแบบตรงตัว

ตัวอย่างที่ 1

คำในภาษาต้นฉบับ: คนเครื่อง

คำในภาษาฉบับแปล: Cook's assistant

จากตัวอย่าง คำว่า “คนเครื่อง” ในภาษาต้นฉบับนั้น มิได้มีความหมายเกี่ยวกับเครื่องยนต์หรือเครื่องจักรแต่อย่างใด แต่สำหรับบริบทของสังคมไทยในสมัยก่อนที่กล่าวถึงในเรื่องสี่แผ่นดินนั้น คนเครื่อง หมายถึง ข้าหลวงที่ทำหน้าที่ช่วยเหลืองานในครัวของวังหลวง ช่วยจัดเตรียมเครื่องครัว เครื่องเสวยหรือสำหรับอาหารให้แก่พระมหากษัตริย์และบรมวงศานุวงศ์นั่นเอง ซึ่งในเรื่องมีการกล่าวถึงคำนี้อยู่หลายจุด เมื่อพิจารณาการแปลของภาษาฉบับแปลที่แปลไว้ว่า Cook's assistant นั้น จึงถือว่าเป็นการแปลแบบตรงตัว เพราะ Cook หมายถึง การทำอาหาร ส่วน assistant หมายถึง ผู้ช่วย ผู้ให้ความช่วยเหลือ ซึ่งทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายได้อย่างถูกต้อง ไม่ได้เข้าใจเป็นอย่างอื่น

ตัวอย่างที่ 2

คำในภาษาต้นฉบับ: โคนจุก

คำในภาษาฉบับแปล: Topknot cut

จากตัวอย่าง คำว่า “โคนจุก” ในภาษาต้นฉบับนั้น หมายถึง การโกนจุกให้แก่เด็กสาวที่เข้าสู่วัยรุ่น คือ กำลังจะพ้นจากความเป็นเด็ก จุกที่เคยไว้เมื่อสมัยเป็นเด็กนั้นก็จำเป็นต้น โคนทิ้งไป ในประเพณีไทยสมัยก่อนผู้ใหญ่จะต้องจัดให้มีพิธีโกนจุกให้แก่บุตรหลานของตน โดยผู้แปลใช้คำว่า Topknot cut นั้นถือว่าเป็นการแปลแบบตรงตัว เพราะ Topknot หมายถึง ผมจุก ส่วน cut หมายถึง การตัด อย่างไรก็ตาม พบว่ามีคำที่ผู้แปลนำมาใช้ ซึ่งถือว่าตรงตัวและเฉพาะเจาะจงกว่า คือ คำว่า Tonsure ที่หมายถึง การโกนผมหรือการทำพิธีโกนจุกนั่นเอง พบมากในบทที่ 5 เพราะเป็นตอนที่กล่าวถึงพิธีโกนจุกของแม่พลอยกับซ้อยนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 3

คำในภาษาต้นฉบับ: การถวายตัว

คำในภาษาฉบับแปล: Presentation

จากตัวอย่าง คำว่า “การถวายตัว” ในภาษาต้นฉบับ หมายถึง การมอบตัวหรือขอเข้าให้การรับใช้แก่เจ้านายในวัง ในที่นี้ผู้แปลใช้คำว่า Presentation ซึ่งแปลว่า การแสดง การนำเสนอ และอีกนัยหนึ่งแปลว่า การถวายตัวได้เช่นเดียวกัน จึงถือว่าผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัว ในเนื้อเรื่องเมื่อแม่พลอยต้องออกจากบ้านคลองบางหลวงซึ่งเป็นบ้านเกิดเพื่อเข้าวังไปกับแม่ผู้เคยเป็นข้าหลวงเก่า เมื่อเข้าวังแล้วจึงต้องเข้าถวายตัวกับเจ้านายในวังซึ่งในเรื่องคือ เสด็จฯ นั้น ผู้แปลใช้คำว่า Present สำหรับคำกริยา และ Presentation สำหรับคำนาม (Ploi’s presentation)

ตัวอย่างที่ 4

คำในภาษาต้นฉบับ: ปีมะเส็ง และ ปีขาล

คำในภาษาฉบับแปล: Year of the little snake และ Year of the tiger

จากตัวอย่าง คำว่า “ปีมะเส็ง” และ “ปีขาล” ในภาษาต้นฉบับนั้น เป็นการนับปีตามปฏิทินสุริยคติ โดยมีการกำหนดเรียกปีแต่ละปีเป็นชื่อสัตว์ เรียกว่า ปีนักษัตร ในหนึ่งรอบ มี 12 ปี ซึ่งการนับปีนักษัตรนี้มีการใช้ในประเทศแถบเอเชีย เช่น ไทย ลาว จีน เวียดนาม เป็นต้น ผู้แปลแปลว่า Year of the little snake ซึ่งแปลว่า ปีของงูเล็ก หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ปีมะเส็ง และ Year of the tiger ปีของเสือ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ปีขาล จึงถือเป็นการแปลแบบตรงตัว สามารถถ่ายทอดความหมายได้ตรงตามต้นฉบับ

นอกจากนี้ ยังมีคำทางวัฒนธรรมอื่นๆ ที่พบว่ามีการใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัว เช่น ธรณีประตู ใช้คำแปลว่า Threshold of the gate ตุ่มมังกร ใช้คำแปลว่า Dragon jar นัตถุยา ใช้คำแปลว่า Snuff-taking เป็นต้น

1.2 กลวิธีการแปลแบบเอาความ

ตัวอย่างที่ 5

คำในภาษาต้นฉบับ: ลูกเสือลูกตะเข้

คำในภาษาฉบับแปล: Tigers and crocodiles can never be nurtured in a house

จากตัวอย่าง คำว่า “ลูกเสือลูกตะเข้” ในภาษาต้นฉบับนั้น ถือเป็นสำนวนหนึ่งในวัฒนธรรมไทยซึ่งเป็นวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับนั้น หมายถึง การนำลูกคนอื่นมาเลี้ยงแล้วนอกจากจะไม่ตอบแทนบุญคุณยังจะกลับมาทำร้าย เปรียบเสมือนการเลี้ยงสัตว์อย่างเสือและจระเข้ ซึ่งเป็นสัตว์ร้าย เลี้ยงอย่างไรก็ไม่เชื่อนั่นเอง โดยในเรื่องเป็นตอนที่แม่พลอยจะต้องไปกราบลาคุณอุ้นซึ่งเป็นลูกสาวของพระยาพิพิธฯ บิดาของพลอยแต่เกิดจากอีกแม่หนึ่งซึ่งเป็นคุณหญิงหรือเป็นภรรยาแต่ที่ถูกต้องตามขนบธรรมเนียมประเพณี คุณอุ้นที่ไม่ชอบพลอยอยู่เดิมจึงออกปากไล่ มีรายละเอียดในภาษาต้นฉบับและภาษาแปล ดังนี้

ภาษาต้นฉบับ: “ไป! ไปให้พ้น” คุณอุ๋นไล่ส่ง “นั่งคนี่ลูกแม่ ลูกเสือลูกตะเข้เลี้ยงไม่ได้”

ภาษาฉบับแปล: Go then! Get out! Tigers and crocodiles can never be nurtured in a house

จากข้อความข้างต้น ผู้อ่านที่เป็นคนไทยย่อมสามารถตีความไปได้กว้างขวางและถูกต้องมากกว่าผู้อ่านที่อยู่ในวัฒนธรรมอื่น ด้วยเหตุนี้ ผู้แปลจึงใช้วิธีการแปลแบบเอาความ คือ Tigers แปลว่า เสือ ไม่ใช่ลูกเสือ และ Crocodiles แปลว่า จระเข้ ไม่ใช่ ลูกตะเข้หรือลูกจระเข้ จึงถือว่าเป็นการแปลแบบเอาความ ไม่ได้แปลทุกคำอย่างตรงตัว แต่ผู้แปลมีการขยายความเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจมากขึ้น โดยเพิ่มเติมคำว่า can never be nurtured in a house หมายความว่า เสือและจระเข้ไม่สามารถนำมาเลี้ยงในบ้านได้ ถึงตรงนี้ผู้อ่านก็พอจะสามารถทำความเข้าใจได้ว่า คุณอุ๋นเปรียบแม่พลอยเสมือนสัตว์ร้าย ไม่ควรนำมาเลี้ยงไว้ในบ้าน ถือว่าทำให้ผู้อ่านในวัฒนธรรมอื่นสามารถเข้าใจเจตนาของตัวละครได้อย่างถูกต้อง

ตัวอย่างที่ 6

คำในภาษาต้นฉบับ: ข้าวพระถวายพระพุทธ

คำในภาษาฉบับแปล: A ritual offering to the spirit of the Lord Buddha

จากตัวอย่าง คำว่า “ข้าวพระถวายพระพุทธ” ในภาษาต้นฉบับนั้น หมายถึง อาหารที่จัดเป็นสำรับขนาดเล็กพอเป็นพิธี ไว้สำหรับถวายพระพุทธรูปซึ่งถือเป็นรูปที่สร้างขึ้นแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในศาสนาพุทธ ในเนื้อเรื่องเป็นตอนที่ข้าหลวงจัดเตรียมสำรับเครื่องอาหารคาวหวานเพื่อถวายเสด็จฯ แม่พลอยซึ่งเคยเข้าวังครั้งแรก ไม่เคยเห็นการจัดสำรับซึ่งแต่ละอย่างมีขนาดเล็กแต่พออิ่มมาก่อน จึงเปรียบเทียบสำรับอาหารที่ตนเห็นว่าเหมือนข้าวพระถวายพระพุทธ หรือ ข้าวถวายพระพุทธ เนื่องจาก ไม่มีคำใช้เรียกแบบตรงตัวในภาษาฉบับแปล ผู้แปลจึงใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ เพื่ออธิบายความหมายคำว่า ข้าวพระถวายพระพุทธที่แม่พลอยเปรียบเทียบนั้นให้ผู้อ่านเข้าใจ มีเนื้อความดังนี้

“Looking at the tray and what it contained, she could not help but marvel at the small portion of each side dish and the mere handful of rice in the dainty bowl. The whole thing was not much bigger than a ritual offering to the spirit of the Lord Buddha!”

ตัวอย่างที่ 7

คำในภาษาต้นฉบับ: จี้ผึ้งพังแพว และ จี้ผึ้งสีปาก

คำในภาษาฉบับแปล: Wax

จากตัวอย่าง คำว่า “จี้ผึ้งพังแพว และ จี้ผึ้งสีปาก” ในภาษาต้นฉบับนั้น หมายถึง จี้ผึ้งที่เอาไว้ทาปากสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องมากเพื่อไม่ให้ปากแห้งแตกและป้องกันน้ำหมากจับริมฝีปาก เนื่องจาก ในเรื่องสี่แผ่นดินยังเป็นบริบทของสังคมในสมัยก่อนที่การเกี่ยวข้องมากยังเป็นที่ยอมรับ จึงทำให้มีการกล่าวถึงสิ่งของและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกี่ยวข้องมากอยู่มาก ในส่วนของจี้ผึ้งสีปากนั้น คำว่า “สีปาก” หมายถึง ทาปาก ส่วนจี้ผึ้งพังแพวนั้น คำว่า “พังแพว” คือ จี้ผึ้งสำหรับทาปากที่ย้อมสีแดงด้วยผักแพว เมื่อทาปากจะทำให้สีชมพูระเรื่อ สำหรับสองคำนี้ผู้แปลใช้การแปลแบบเอาความ ไม่ได้ใช้คำแปลที่ตรงตัวว่าเป็นจี้ผึ้งสีปาก หรือ จี้ผึ้งพังแพว แต่ใช้คำแปลว่า Wax เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผู้แปลได้ใช้การบรรยายแสดงท่าทางของตัวละครประกอบเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่าจี้ผึ้งนั้นคือสิ่งที่เอาไว้เพื่อทาปาก

ตัวอย่างที่ 8

คำในภาษาต้นฉบับ: เชียมซี

คำในภาษาฉบับแปล: Fortune-telling system

จากตัวอย่าง คำว่า “เชียมซี” ในภาษาต้นฉบับนั้น หมายถึง การทำนายดวงชะตาแบบหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลมาจากประเทศจีน เนื่องจาก ไม่สามารถหาคำที่แปลตรงตัวในภาษาฉบับแปลได้ ผู้แปลจึงใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความว่า Fortune-telling system คำว่า Fortune-telling นั้นมีความหมายว่าการทำนายดวงชะตา หรือการพยากรณ์ แต่ไม่ได้ใช้คำที่ตรงตัวว่าเป็นการเสี่ยงเซียมซีแต่อย่างใด แต่ผู้แปลใช้การอธิบายลักษณะของเซียมซี และวิธีการเสี่ยงเซียมซีอย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีเนื้อความดังนี้

“...fortune-telling system, whereby you rattled the stick-box until one stick fell out whose number matched that of one of the prophecies, written in verse, printed on flimsy paper, and couched in terms so verbose and ambiguous as to mean anything at all you wanted it to mean”

1.3 กลวิธีการทับศัพท์

สำหรับการแปลแบบใช้คำทับศัพท์นั้น คำที่พบทั้งหมดเป็นการทับศัพท์โดยใช้การถ่ายเสียง (Transcription) คือ การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันโดยให้ออกเสียงตรงกับภาษาไทย ยกตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 9

คำในภาษาต้นฉบับ: จันอับ หมายถึง ชื่อชนมชนิดหนึ่ง

คำในภาษาฉบับแปล: Chan-ab

ตัวอย่างที่ 10

คำในภาษาต้นฉบับ: คุณหญิง หมายถึง สตรีผู้เป็นภรรยาของเจ้าพระยา

คำในภาษาฉบับแปล: Khunying

ตัวอย่างที่ 11

คำในภาษาต้นฉบับ: บางปะอิน หมายถึง อำเภอบางปะอิน

คำในภาษาฉบับแปล: Bang pa in

ตัวอย่างที่ 12

คำในภาษาต้นฉบับ: ตำลึง หมายถึง หน่วยของเงินสมัยก่อน

คำในภาษาฉบับแปล: Tamlung

ตัวอย่างที่ 13

คำในภาษาต้นฉบับ: เปรต หมายถึง ผิชนิดหนึ่งของไทย มีลักษณะตัวสูง มีแขนขายาว ปากเท่ารูเข็ม

คำในภาษาฉบับแปล: Prate

ตัวอย่างที่ 14

คำในภาษาต้นฉบับ: เขี้ยวกระแต หมายถึง ชื่อพันธุ์ไม้พุ่มชนิดหนึ่ง มีดอกสีขาว มีกลิ่นหอม

คำในภาษาฉบับแปล: Keo Kra Tae

ตัวอย่างที่ 15

คำในภาษาต้นฉบับ: เจ้าจอม หมายถึง สตรีที่ได้เป็นอนุภรรยาของพระมหากษัตริย์

คำในภาษาฉบับแปล: Chao chom

1.4 กลวิธีการแปลแบบอื่นๆ

กลวิธีการแปลแบบอื่นๆ ที่พบในการศึกษาคำทางวัฒนธรรมในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลวิธี ได้แก่ 1. การไม่แปลหรือการละคำ คือเทคนิควิธีการแปลที่ผู้แปลจงใจที่จะไม่แปลคำดังกล่าว และ 2. การทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัว คือเทคนิควิธีการแปลที่มีคำทับศัพท์และคำแปลแบบตรงตัวประกอบกันเป็นหนึ่งคำ ดังตัวอย่างคำต่อไปนี้

1.4.1 การไม่แปลหรือการละคำ

จากการศึกษาพบว่า มีหลายคำที่ผู้แปลละไว้ไม่แปล เนื่องจาก คำเหล่านั้นเป็นคำที่ไม่เกี่ยวข้องกับใจความของเรื่อง แต่เป็นการพรรณนาถึงองค์ประกอบฉากหรือรายละเอียดปลีกย่อยที่สามารถละไว้ไม่พูดถึงได้ โดยที่ไม่ทำให้ผู้อ่านขาดข้อมูลจนเข้าใจผิดจากเจตนาที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อ หรือเกิดความสงสัยเพราะความไม่ปะติดปะต่อของเนื้อเรื่อง โดยคำที่ถูกละไม่แปลนั้นมักเป็นชื่อสถานที่ ชื่ออาหาร ข้าวของเครื่องใช้ ชื่อพืชผัก ยกตัวอย่างเช่น เสื่อ เต้าปูน (ภาชนะสำหรับใส่ปูน ใช้สำหรับการเคี้ยวหมาก) ขนมะละกอ ข้าวตังกะทิ ปลาผัดแห้ง มะขามฉาบ กุหลาบ (หน่วยวัดผ้า หนึ่งกุหลาบ มีผ้า 20 ซัน) ข้าวเม่าทอด ข้าวเม่าหมี เป็นต้น

1.4.2 การทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัว

ตัวอย่างที่ 16

คำในภาษาต้นฉบับ: กระทง

คำในภาษาฉบับแปล: Banana leaf kratong

จากตัวอย่าง ผู้แปลใช้การทับศัพท์ว่า Kratong และมีการเพิ่มเติมคำภาษาอังกฤษว่า Banana leaf เข้าไป เพื่อขยายความให้ผู้อ่านเข้าใจว่ากระทงคือสิ่งที่ทำจากใบตอง

ตัวอย่างที่ 17

คำในภาษาต้นฉบับ: พระกฐิน

คำในภาษาฉบับแปล: Kathin ceremony, the kathin

จากตัวอย่าง ผู้แปลใช้การทับศัพท์ว่า kathin และมีการเพิ่มเติมคำภาษาอังกฤษว่า ceremony เข้าไป เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่ากฐินก็คืองานพิธีอย่างหนึ่งนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 18

คำในภาษาต้นฉบับ: กราบ (พระ)

คำในภาษาฉบับแปล: Triple kraab

จากตัวอย่าง ผู้แปลใช้การทับศัพท์ว่า kraab และมีการเพิ่มเติมคำภาษาอังกฤษว่า triple ซึ่งแปลว่า สาม เข้าไปด้วยเพราะการกราบพระจะต้องกราบสามครั้ง ส่วนการกราบบุคคลนั้น ผู้แปลใช้การทับศัพท์ว่า kraab และได้อธิบายถึงลักษณะท่าทางการกราบเอาไว้ในเนื้อเรื่องช่วงก่อนหน้านี้อแล้ว การกล่าวถึงการกราบพระโดยใช้การทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัวนี้ จึงทำให้ผู้อ่านสามารถนึกภาพตามได้อย่างถูกต้องมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 19

คำในภาษาต้นฉบับ: มงคลแฝด

คำในภาษาฉบับแปล: Twin Mongkol crowns

จากตัวอย่าง คำว่า “มงคลแฝด” นี้ คือ มงคลสวมศิระษะของกลุ่มสาว ปราภฏในตอนที่มิพิธิแต่งงานของแม่พลอยกับคุณเปรม ผู้แปลใช้การทับศัพท์ว่า Mongkol และมีการเพิ่มเติมคำภาษาอังกฤษว่า Twin ซึ่งแปลว่าแฝด และ Crowns ซึ่งแปลว่ามงกุฎเข้าไปด้วย ถือว่าผู้แปลใช้การทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัว

ตัวอย่างที่ 20

คำในภาษาต้นฉบับ: ท่านเจ้าคุณ

คำในภาษาฉบับแปล: His Excellency the Chao Khun

จากตัวอย่าง คำว่า “ท่านเจ้าคุณ” นั้นหมายความถึง พระยาพิพิธฯ บิดาของแม่พลอยที่มีศักดิ์เป็นพระยา โดยพบคำอื่นที่บุคคลทั่วไปใช้เรียกแทนชื่อของตัวละครนี้อยู่หลายคำ ได้แก่ เจ้าคุณพ่อ ท่านเจ้าคุณ และคุณหลวง ผู้แปลใช้การทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัว โดยใช้คำว่า His Excellency แปลว่า ท่านเจ้าคุณ ประกอบกับคำภาษาไทยแบบทับศัพท์ว่า the Chao Khun เพื่อให้ผู้อ่านเกิดการจดจำคำว่า Chao Khun ว่าหมายถึง ผู้ที่มีตำแหน่งเป็น His Excellency โดยพบว่าในเนื้อหาส่วนต่อไป ผู้แปลใช้เพียงการทับศัพท์ว่า Chao khun เท่านั้น แต่ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ทันทีว่าหมายถึงผู้อยู่ในชนชั้นสูงของสังคม โดยมีตำแหน่งเป็นพระยา หรือ ท่านเจ้าคุณ

2. ผลการวิจัยด้านเทคนิควิธีการแปล

จากการศึกษาพบเทคนิควิธีการแปล ดังสรุปในตารางต่อไปนี้

เทคนิควิธีการแปล	จำนวน (คำ)	คิดเป็น%
2.1 การแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม	2	0.98%
2.2 การแปลแบบพอเพียง	58	28.29%
2.3 การแปลแบบครบ	53	25.85%
2.4 การแปลแบบขยาย	65	31.71%
2.5 การแปลแบบตัดแปลง	14	6.83%
2.6 อื่นๆ	13	6.34%
รวม	205	100.00%

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิจัยด้านเทคนิควิธีการแปล

จากผลการวิจัยด้านเทคนิควิธีการแปล โดยศึกษาใน 5 วิธี ได้แก่ การแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม การแปลแบบพอเพียง การแปลแบบครบ การแปลแบบขยาย และการแปลแบบ

คัดแปลง พบว่า ผู้แปลใช้เทคนิควิธีการแปลแบบขยายมากที่สุด จำนวน 65 คำ คิดเป็นร้อยละ 31.71 รองลงมาคือ การแปลแบบพอเพียง จำนวน 58 คำ คิดเป็นร้อยละ 28.29 การแปลแบบครบ จำนวน 53 คำ คิดเป็นร้อยละ 25.85 การแปลแบบคัดแปลง จำนวน 14 คำ คิดเป็นร้อยละ 6.83 และการแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม จำนวน 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.98 ตามลำดับ

นอกจากนี้ ยังพบเทคนิควิธีการแปลอื่นๆ คือ การทับศัพท์ แต่ไม่มีการแปลอย่างอื่นเพิ่มเติม ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วมีลักษณะไม่ตรงกับเทคนิควิธีการแปลทั้ง 5 วิธี มีจำนวน 13 คำ คิดเป็นร้อยละ 6.34

2.1 เทคนิควิธีการแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม

การใช้เทคนิควิธีการแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิมนี้ พบเพียง 2 คำเท่านั้น มีรายละเอียดดังนี้

ตัวอย่างที่ 21

คำในภาษาดั้งเดิม: สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงมหาราช

คำในภาษาฉบับแปล: Rama V, His Majesty King Chulalongkorn Pra Buddha Chao Luang the Great

จากตัวอย่าง ดั้งเดิมปรากฏเพียง คำว่า “สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงมหาราช” เท่านั้น แต่ผู้แปลใช้การอ้างอิงข้อมูลเดิม โดยแปลว่า Rama V, His Majesty King Chulalongkorn Pra Buddha Chao Luang the Great แม้ว่าแท้จริงแล้วคำว่า พระพุทธเจ้าหลวง หมายถึง พระมหากษัตริย์ที่สวรรคตแล้ว หรือ ทรงมีพระชนม์ชีพอยู่แต่ได้สละราชสมบัติแล้ว มิได้เฉพาะเจาะจงว่าเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์ใด แต่ผู้อ่านที่เป็นคนไทยย่อมสามารถเข้าใจได้ว่าหมายถึงในหลวง รัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ฯ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพราะในบริบททางสังคมที่กล่าวถึงในนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดินนั้นอยู่ในยุคสมัยของพระองค์ กรณีนี้ผู้แปลไม่ได้แปลเพียงสิ่งที่มีในต้นฉบับ แต่ใช้เทคนิควิธีการแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม เพื่อให้ผู้อ่านที่มาจากวัฒนธรรมอื่นได้รับข้อมูลที่ถูกต้องว่าเนื้อเรื่องกล่าวถึงพระมหากษัตริย์พระองค์ใด

ตัวอย่างที่ 22

คำในภาษาดั้งเดิม: ทูลกระหม่อมฟ้า

คำในภาษาฉบับแปล: Queen Sunanda

จากตัวอย่าง ดั้งเดิมปรากฏเพียง คำว่า “ทูลกระหม่อมฟ้า” เท่านั้น ซึ่งในเนื้อเรื่องเป็นตอนที่ตัวละครเล่าเรื่องราวเมื่ออดีตที่มีอุบัติเหตุเรือล่มขณะล่องเรือพระประเทียบไปยังพระราชวังบางปะอิน จนทำให้มีเจ้านายหลายพระองค์สิ้นพระชนม์ เนื่องจากไม่มีผู้ใดกล้าเข้าไปช่วยเพราะ

กลัวอาญา หนึ่งในนั้นคือทูลกระหม่อมฟ้าที่ผู้ประพันธ์กล่าวถึงแต่ไม่ได้ระบุพระนาม ผู้แปลกลวิธีการแปลแบบเอาความ และใช้เทคนิควิธีการแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม เพราะเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นจริง จึงแปลว่า Queen Sunanda หรือ สมเด็จพระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์พระบรมราชเทวี หรือที่รู้จักกันในพระนามว่า สมเด็จพระนางเรือล่มนั่นเอง

2.2 เทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียง

ตัวอย่างที่ 23

คำในภาษาต้นฉบับ: ขรัวตา

คำในภาษาฉบับแปล: That's why he sent her to live in the Inner Court in the first place. 'My father looks forward to having Royal Highnesses as grand children'.

จากตัวอย่าง ต้นฉบับได้กล่าวถึงคำว่า “ขรัวตา” ซึ่งหมายถึง บิดาของสตรีที่เป็นอนุภรรยาของพระมหากษัตริย์ กรณีนี้ผู้แปลไม่ได้แปลคำว่า ขรัวตา เลย ซึ่งแท้จริงแล้วอาจจะแปลได้ว่า Chao chom's father ก็ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ เพราะในตอนหนึ่งผู้แปลอธิบายไว้แล้วว่าเจ้าจอมคือ Minor wife of the King แต่ผู้แปลไม่ได้แปลคำดังกล่าวแบบตรงตัว แต่ใช้การละคำ และใช้เทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียง เพราะผู้อ่านไม่จำเป็นต้องรู้จักคำว่าขรัวตาก็ได้ เพราะไม่ใช่ตัวละครหลักและไม่มีการเคลื่อนไหวเรื่องแต่อย่างใด เป็นเพียงบุคคลที่สามที่ถูกเอ่ยถึงเท่านั้น อีกประการหนึ่ง การเพิ่มเติมว่า 'My father looks forward to having Royal Highnesses as grand children' ซึ่งแปลว่า “พ่อของฉันตั้งหน้าตั้งตารอจะมีหลานเป็นเชื้อพระวงศ์” ก็ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อสารได้เช่นเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 24

คำในภาษาต้นฉบับ: สีม่วงเม็ดมะปราง

คำในภาษาฉบับแปล: Maprang's pit purple

จากตัวอย่าง คำว่า “สีม่วงเม็ดมะปราง” นี้ ถูกกล่าวถึงในตอนแม่แจ่มมารดาของแม่พลอยสอนให้สวมใส่เสื้อผ้าตามแบบสาวชาววัง คือมีการกำหนดสีผ้าประจำวัน สีม่วงเม็ดมะปรางนี้เป็นสีของผ้าถุงประจำวันวันเสาร์ ผู้แปลใช้การทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัว และใช้เทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียง โดยใช้การทับศัพท์ว่า Maprang ส่วนคำว่า pit แปลว่า เมล็ดในของผลไม้ และ purple แปลว่า สีม่วง แท้จริงแล้วคำว่า มะปราง มีคำแปลแบบตรงตัวในภาษาอังกฤษว่า Marian plum แต่ผู้แปลจงใจไม่แปลคำนี้ เพราะคำว่า pit ที่แปลว่าเมล็ดในของผลไม้และเขียนตามหลัง Maprang's นั้น ก็สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่า Maprang น่าจะเป็นผลไม้ชนิดหนึ่งของไทย และการที่ผู้อ่านเข้าใจเพียงว่าผ้าถุงนั้นเป็นสีม่วงก็เพียงพอแล้ว

ตัวอย่างที่ 25

คำในภาษาต้นฉบับ: (พระ) ตั้งนโมให้ศีล

คำในภาษาฉบับแปล: when the chanting began

จากตัวอย่าง คำว่า “ตั้งนโมให้ศีล” ปรากฏในตอนที่มีพิธีแต่งงานของแม่พลอยและคุณเปรม โดยพิธีในตอนเช้านั้นจะมีการทำบุญตักบาตร และนิมนต์พระเพื่อทำพิธีสงฆ์ ผู้ประพันธ์บรรยายการจัดงานเป็นขั้นตอน และได้กล่าวถึงการตั้งนโมให้ศีล และสวดมนต์บทต่างๆ อาทิ มงคลสูตร รัตนสูตร เป็นต้น ผู้แปลได้ละการแปลคำดังกล่าวไป เนื่องจาก ไม่มีคำที่มีความหมายเทียบเคียงกันได้โดยสมบูรณ์ในภาษาฉบับแปล แต่ผู้แปลใช้เทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียง โดยกล่าวเพียงว่า when the chanting began ผู้อ่านก็สามารถเข้าใจได้ว่าพระได้เริ่มสวดมนต์แล้ว โดยที่ไม่จำเป็นต้องทำความเข้าใจว่า นโม และ ศีล คืออะไร เพราะไม่ได้เป็นสาระสำคัญของเนื้อเรื่อง

2.3 เทคนิควิธีการแปลแบบครบ

ตัวอย่างที่ 26

คำในภาษาต้นฉบับ: สีแดงเลือดนก

คำในภาษาฉบับแปล: Bird's blood red

จากตัวอย่าง คำว่า “สีแดงเลือดนก” เป็นกล่าวถึงสีเสื้อผ้าประจำวันเช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 24 แต่กรณีนี้ผู้แปลใช้เทคนิคการแปลแบบครบ คือแปลทุกคำครบตามที่ปรากฏในต้นฉบับ ได้แก่ Bird แปลว่า นก blood แปลว่า เลือด และ red แปลว่า สีแดง นอกจากนี้ ยังพบคำเรียกสีอื่นๆ ที่มีการแปลลักษณะเดียวกัน เช่น สีเลือดหมู แปลว่า pig's blood red สีน้ำเงินนกพิราบ แปลว่า pigeon blue สีเหล็ก แปลว่า iron color สีถั่ว แปลว่า bean color เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 27

คำในภาษาต้นฉบับ: ศาลพระเจ้าปราสาททอง

คำในภาษาฉบับแปล: the shrine dedicated to King Prasard Thong

จากตัวอย่าง คำว่า “ศาลพระเจ้าปราสาททอง” ผู้แปลใช้กลวิธีการทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัว และใช้เทคนิคการแปลแบบครบ โดยคำว่า shrine แปลว่า ศาลเจ้า อาราม หรือสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ คำว่า King Prasard Thong เป็นการทับศัพท์ ส่วนคำว่า dedicated to แปลว่า การมอบให้หรืออุทิศให้ รวมแล้วแปลได้ความว่า สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่มีผู้สร้างอุทิศให้แก่พระเจ้าปราสาททอง

ตัวอย่างที่ 28

คำในภาษาต้นฉบับ: เครื่องถมทอง

คำในภาษาฉบับแปล: the gold niello

จากตัวอย่าง คำว่า “เครื่องถมทอง” ผู้แปลใช้เทคนิควิธีการแปลแบบครบ เพราะทั้งคำว่า เครื่องถม และคำว่า ทอง มีคำใช้เรียกในภาษาฉบับแปล ได้แก่ niello แปลว่า เครื่องถม และ gold แปลว่า ทอง นอกจากนี้ ยังพบคำอื่นๆ ที่มีการแปลในลักษณะเช่นเดียวกัน เช่น เครื่องนาก แปลว่า pink gold เครื่องล้างหน้าถม แปลว่า gold-niello collection-a toiletry set เป็นต้น

2.4 เทคนิควิธีการแปลแบบขยาย

ตัวอย่างที่ 29

คำในภาษาต้นฉบับ: เหา

คำในภาษาฉบับแปล: lice of ill-luck (on their foolish heads), mysterious-lice

จากตัวอย่าง คำว่า “เหา” นั้น ถูกกล่าวถึงในเรื่องอยู่หลายครั้ง โดยตัวละครในเรื่องมักจะพูดว่า “เหาจะกินหัว” เมื่อพบว่าใครทำตัวเทียบเท่าเจ้านายหรือล้อเลียนเจ้านาย กรณีนี้ ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัว ประกอบการใช้เทคนิควิธีการแปลแบบขยาย เนื่องจาก หากผู้แปลแปลคำว่า เหา เป็นภาษาอังกฤษว่า lice เฉยๆ นั้น ผู้อ่านที่เป็นคนจากต่างวัฒนธรรมคงไม่เข้าใจว่าถ้าเหาขึ้นหัวแล้วจะเป็นอย่างไรและทำไมตัวละครต้องกลัว ผู้แปลจึงแปลขยายความเพิ่มเติมจากที่ปรากฏในต้นฉบับว่า lice of ill-luck เหาแห่งความอัปมงคลหรือกาลกิณี หรือบางจุดแปลว่า mysterious-lice เหาลึกลับ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกกลัวของตัวละครมากขึ้น และเข้าใจได้อีกว่าคนไทยสมัยก่อนมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์เพียงใด

ตัวอย่างที่ 30

คำในภาษาต้นฉบับ: พ่อ(เพิ่ม) แม่(พลอย) ไอ้(เพิ่ม) อี(พลอย)

คำในภาษาฉบับแปล: Po for boy, Mae for girl, Be thankful they call you Mae Ploy and Po Perm, and not the lowly Ee Ploi and Ai Perm

จากตัวอย่าง คำว่า “พ่อ” และ “แม่” นั้น ไม่ได้หมายถึง Father และ Mother ในภาษาอังกฤษ แต่เป็นคำสรรพนามที่ใช้แนะนำชื่อของบุคคลในสมัยนั้น โดยใช้คำว่า พ่อ สำหรับผู้ชาย และคำว่า แม่ สำหรับผู้หญิง จากเรื่องเป็นตอนที่แม่พลอยถามแม่ของตนว่าทำไมคุณอ่อน คุณจิต และคุณเชย จึงมีคำแนะนำชื่อว่า คุณ แล้วทำไมตนและพี่ชาย จึงมีคำแนะนำชื่อว่า แม่พลอยและพ่อเพิ่ม กรณีนี้เนื่องจากในภาษาอังกฤษไม่มีคำสรรพนามในลักษณะนี้ใช้ ผู้แปลจึงใช้กลวิธีการทับศัพท์ ว่า Po และ Mae ประกอบกับเทคนิควิธีการแปลแบบขยาย โดยขยายความจากต้นฉบับว่า Po for boy, Mae for girl ส่วนคำว่า ไอ้และอี นั้น เป็นคำสรรพนามที่ใช้แนะนำชื่อบุคคลชั้นล่าง ถือเป็นคำไม่สุภาพและไม่ให้เกียรติผู้ที่สนทนาด้วยหรือผู้ที่ถูกกล่าวถึง จากต้นฉบับได้กล่าวไว้เพียงว่า

“เพราะพวกเอ็งมันลูกเมียน้อย นั่นท่านลูกคุณหญิงก็ต้องเป็นคุณไปหมด เขาไม่เรียกอีพลอยก็ดีถมไปแล้ว” แต่ผู้แปลได้แปลเพิ่มเติมเพื่อขยายความให้ผู้อ่านในต่างวัฒนธรรมได้เข้าใจมากขึ้น มีเนื้อความดังนี้

“Because they are Khunying’s children and the rest of you have lesser wives for mothers, that’s why. Be thankful they call you Mae Ploi and Po Perm, and not the lowly Ee Ploi and Ai Perm”

จากประโยคดังกล่าว ผู้แปลได้เพิ่มเติมคำว่า the lowly ที่แปลว่า ต่ำต้อย เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่า Ee และ Ai เป็นคำใช้เรียกบุคคลที่อยู่ในฐานะต่ำต้อยในสังคมนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 31

คำในภาษาต้นฉบับ: เจ้าคะ เจ้าคะ

คำในภาษาฉบับแปล: Chao Kha, the ending demanded of her inferior status

จากตัวอย่าง คำว่า “เจ้าคะ และ เจ้าคะ” เป็นคำลงท้ายประโยคของภาษาไทย เป็นคำที่ผู้น้อยใช้เป็นคำลงท้ายประโยคเมื่อสนทนากับผู้ที่สูงศักดิ์กว่า หรือใช้เป็นคำขานรับก็ได้เช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของภาษาไทย ในภาษาอังกฤษไม่มีคำลงท้ายประโยคเช่นนี้ ผู้แปลจึงไม่สามารถหาคำในภาษาฉบับแปลที่มีความหมายเทียบเคียงกับคำในภาษาต้นฉบับได้เลย กรณีนี้ผู้แปลใช้กลวิธีการทับศัพท์ ประกอบกับเทคนิควิธีการแปลแบบขยาย คือ เพิ่มประโยคที่ว่า the ending demanded of her inferior status เข้าไป แปลว่า คำลงท้ายที่ถูกรู้สึกว่าต่ำต้อยของเธอ (ของผู้พูด)

2.5 เทคนิควิธีการแปลแบบตัดแปลง

ตัวอย่างที่ 32

คำในภาษาต้นฉบับ: พุช โธ!

คำในภาษาฉบับแปล: Oh!

จากตัวอย่าง คำว่า “พุช โธ” เป็นคำอุทานของคนไทยใช้แสดงความรู้สึกได้หลากหลาย อาทิ ตกใจประหลาดใจ รู้สึกสงสาร เป็นต้น จากเรื่องปรากฏคำนี้เมื่อแม่แหม่มแม่ของพลอยพาเข้าวังในวันแรก แม่แหม่มเดินทางทั้งวันจนไม่ได้พาพลอยทานอะไรตั้งแต่ออกจากบ้านคลองบางหลวงมานึกขึ้นได้เมื่อได้พามาพบคุณสายข้าหลวงของสมเด็จพระเจ้า คุณสายจึงตกใจเมื่อได้รู้ว่าพลอยยังไม่ได้ทานอะไร จึงอุทานขึ้นมาและต่อว่าแม่แหม่ม มีเนื้อความดังนี้

“Oh, Mae Chaem, you ought to know better! No need to starve the child when fighting with the husband. Hear, Ploi, have some of this while I go and tell them to bring you a proper meal.”

จากประโยคข้างต้น ผู้แปลใช้เทคนิควิธีการแปลแบบตัดแปลง เนื่องจาก หากแปลตรงตัวหรือทับศัพท์ว่า Bhudda! หรือ Bhuddo! ผู้แปลอาจต้องอธิบายขยายความอีกยาว มิเช่นนั้นอาจทำให้ผู้อ่านสงสัยได้ว่าผู้พูดต้องการจะสื่ออะไร เพราะกรณีนี้คำดังกล่าวไม่ได้มีความหมายในตัวเอง ผู้พูดไม่ได้จะกล่าวถึงพระพุทธเจ้า หรือ ศาสนาพุทธแต่อย่างใด ผู้แปลจึงตัดแปลงคำอุทานภาษาไทยว่า พุชโธ ไปเป็นคำอุทานภาษาอังกฤษว่า Oh ซึ่งสามารถถ่ายทอดความรู้สึกของตัวละครได้เช่นเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 33

คำในภาษาต้นฉบับ: ร.ศ.

คำในภาษาฉบับแปล: the Royal pastime

จากตัวอย่าง คำว่า “ร.ศ.” ย่อมาจาก รัตนโกสินทร์ศก เป็นรูปแบบของศักราชบอกรีตชนิดหนึ่งที่ใช้ในยุคสมัยของตัวละคร โดยเริ่มนับตั้งแต่ปีที่ก่อตั้งกรุงรัตนโกสินทร์เป็นปีแรก ผู้แปลสามารถแปลแบบตรงตัวได้ว่า Rattanakosin era แต่จะตรงกับกรณีของตัวอย่างที่ 32 ข้างต้น เพื่อป้องกันมิให้ผู้อ่านเกิดความสงสัย ผู้แปลจึงแปลโดยใช้เทคนิควิธีการแปลแบบตัดแปลงว่า the Royal pastime ซึ่งแปลว่า เวลาในอดีตของราชวงศ์ ก็ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่าผู้ประพันธ์กล่าวถึงช่วงเวลาอดีต โดยที่ผู้อ่านไม่จำเป็นต้องรู้ว่า เป็น ร.ศ. ที่เท่าไรเพราะเนื้อเรื่องไม่ได้เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขหรือการลำดับเหตุการณ์ที่เกิดก่อนหรือเกิดหลัง

ตัวอย่างที่ 34

คำในภาษาต้นฉบับ: มโหรี

คำในภาษาฉบับแปล: Piphat music

จากตัวอย่าง คำว่า “มโหรี” หมายถึง วงดนตรีไทยที่พาทย์ผสมกับวงเครื่องสาย ปรากฏในเนื้อเรื่องตอนที่มิพิชี่แต่งงานของแม่พลอยกับคุณเปรม ผู้แปลใช้เทคนิควิธีการแปลแบบตัดแปลง โดยแปลว่า Piphat music ซึ่งในความเป็นจริงแล้วถือว่าเป็นคนละประเภทกัน เพราะวงปี่พาทย์ไม่มีเครื่องสายเป็นองค์ประกอบ อย่างไรก็ตาม การแปลประเภทของวงดนตรีที่ใช้บรรเลงในงานแต่งงานนั้น ไม่ได้เป็นสาระสำคัญ เพราะทั้งวงมโหรีและวงปี่พาทย์ใช้บรรเลงในงานมงคลเช่นเดียวกัน อาทิเช่น งานขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานเลี้ยงรับรอง เป็นต้น

2.6 เทคนิควิธีการแปลอื่นๆ

สำหรับลักษณะอื่นๆ ที่พบนี้ เป็นการแปลโดยใช้การทับศัพท์ทั้งหมด แต่เทคนิควิธีที่ใช้นั้นเมื่อพิจารณาแล้วไม่มีความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลทั้ง 5 วิธี แต่พบว่าเป็นการนำคำภาษาไทยแบบทับศัพท์มาใช้ในประโยคเสมือนเป็นคำภาษาอังกฤษ โดยไม่มีการแปลใดๆ เพิ่มเติม เพราะคำดังกล่าวได้เคยกล่าวถึงความหมายหรือแปลโดยใช้เทคนิควิธีแบบขยายเอาไว้แล้วในบทก่อนหน้า เมื่อผู้อ่านทำความเข้าใจและสามารถจดจำคำนั้นได้แล้ว หากพบคำดังกล่าวอีกครั้งในบทอื่นๆ ก็สามารุเข้าใจได้ทันที โดยที่ผู้แปลไม่ต้องอธิบายซ้ำอีก เช่น คำสิง(หน่วยเงิน) แปลว่า Tamlung ผ้านุ่ง แปลว่า Panung กระทบ แปลว่า Kratong โขลน แปลว่า Khlones คุณหญิง แปลว่า Khunying เป็นต้น

3. ผลการวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลและเทคนิควิธีการแปล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลและเทคนิควิธีการแปล สามารถสรุปได้ในตารางดังนี้

กลวิธีการแปล	เทคนิควิธีการแปล						
	อ้างอิงฯ	พอเพียง	ครบ	ขยาย	ตัดแปลง	อื่นๆ	รวม
3.1 แบบตรงตัว	-	1 (2.00%)	40 (80.00%)	9 (18.00%)	-	-	50
3.2 แบบเอาความ	1 (2.08%)	13 (27.08%)	-	21 (43.75%)	13 (27.08%)	-	48
3.3 การทับศัพท์	-	-	1 (2.78%)	22 (61.11%)	-	13 (36.11%)	36
3.4 อื่นๆ							
3.4.1 การไม่แปล	-	43 (100%)	-	-	-	-	43
3.4.2 การทับศัพท์ประกอบแปลตรงตัว	1 (3.57%)	1 (3.57%)	12 (42.86%)	13 (46.43%)	1 (3.57%)	-	28
รวม	2	58	53	65	14	13	205

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลและเทคนิควิธีการแปล

จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลและเทคนิควิธีการแปลตามตารางข้างต้น พบว่า กลวิธีการแปลแบบตรงตัวซึ่งมีทั้งสิ้น 50 คำ มีความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปล

แบบครบมากที่สุด โดยพบจำนวน 40 คำ คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมาคือเทคนิควิธีการแปลแบบขยาย จำนวน 9 คำ คิดเป็นร้อยละ 18 และเทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียง จำนวน 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 2 ตามลำดับ โดยที่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม และเทคนิควิธีการแปลแบบตัดแปลง

กลวิธีการแปลแบบเอาความซึ่งมีทั้งสิ้น 48 คำ มีความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบขยายมากที่สุด โดยพบจำนวน 21 คำ คิดเป็นร้อยละ 43.75 รองลงมาคือเทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียงและแบบตัดแปลง มีจำนวนเท่ากันคือ 13 คำ คิดเป็นร้อยละ 27.08 และเทคนิควิธีการแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม จำนวน 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.08 ตามลำดับ โดยที่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบครบ

กลวิธีการทับศัพท์ซึ่งมีทั้งสิ้น 36 คำ มีความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบขยายมากที่สุด โดยพบจำนวน 22 คำ คิดเป็นร้อยละ 61.11 รองลงมาคือเทคนิควิธีการแปลแบบครบ จำนวน 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.78 และเทคนิควิธีการแปลแบบอื่นๆ จำนวน 13 คำ คิดเป็นร้อยละ 36.11 โดยที่ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบอ้างอิง เทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียง และเทคนิควิธีการแปลแบบตัดแปลง

กลวิธีการแปลอื่น ประกอบด้วย กลวิธีการไม่แปลหรือการละคำ และ กลวิธีการทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัว พบว่า กลวิธีการไม่แปลซึ่งมีทั้งสิ้น 43 คำ มีความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียงทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 กลวิธีการทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัวซึ่งมีทั้งสิ้น 28 คำ พบว่า มีความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบขยายมากที่สุด จำนวน 13 คำ คิดเป็นร้อยละ 46.43 รองลงมาคือเทคนิควิธีการแปลแบบครบ จำนวน 12 คำ คิดเป็นร้อยละ 42.86 เทคนิควิธีการแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม เทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียง และเทคนิควิธีการแปลตัดแปลง มีจำนวนเท่ากันคือ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.57 ตามลำดับ

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างคำเพื่อให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์ของกลวิธีการแปลกับเทคนิควิธีการแปลแบบต่างๆ ดังต่อไปนี้

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลแบบตรงตัวและเทคนิควิธีการแปลแบบต่างๆ

3.1.1 ความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบครบ เนื่องจากเป็นคำทางวัฒนธรรมที่มีคำแปลในภาษาฉบับแปลอยู่แล้ว จึงทำให้ผู้แปลสามารถแปลได้ครบความ เช่น ธรณีประตู แปลว่า threshold of the gate รูปเทียนแพ แปลว่า candle and incense sticks ตุ่มมังกร Dragon jar แตรวง แปลว่า the brass band เจิมหน้าผาก แปลว่า to anoint their brows บาทรพระ แปลว่า

monk's bowls เครื่องต้นราชูปโภค แปลว่า Royal utensils เครื่องต้นเครื่องทรง แปลว่า Royal ornaments เป็นต้น

3.1.2 ความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบขยาย

ตัวอย่างที่ 35

คำในภาษาต้นฉบับ: นัตถุยา

คำในภาษาฉบับแปล: Snuff-taking, putting the powder into the little U-shaped silver pipe and blowing it up her nose.

จากตัวอย่าง คำว่า “นัตถุยา” หมายถึง การสูดยาเข้าทางจมูก ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัว โดยแปลว่า snuff-taking และเทคนิควิธีการแปลแบบขยาย เพื่ออธิบายท่าทางการสูดยาให้ผู้อ่านสามารถนึกภาพตามได้ มีเนื้อความว่า putting the powder into the little U-shaped silver pipe and blowing it up her nose แปลว่า ใส่ผงแป้งลงไป ในท่อเงินที่มีลักษณะเป็นรูปตัวยูแล้ว เป่าลมให้ผงแป้งนั้นเข้าสู่จมูก

ตัวอย่างที่ 36

คำในภาษาต้นฉบับ: ยถากรรม

คำในภาษาฉบับแปล: Let the course of Karma take me where it will

จากตัวอย่าง คำว่า “ยถากรรม” หมายถึง การเป็นไปตามกรรมดีหรือกรรมชั่วของตน ผู้แปลแปลโดยใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัวว่า Course of Karma ซึ่ง Course หมายถึง เส้นทางหรือทางเดิน Karma แปลว่า กรรมหมายถึงการกระทำ รวมแปลว่า เส้นทางแห่งกรรม แต่ผู้อ่านจากต่างวัฒนธรรมบางส่วนอาจไม่มีความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาจึงอาจไม่รู้จักคำว่า Karma ผู้แปลจึงใช้เทคนิควิธีการแปลแบบขยายเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจมากขึ้น โดยต้นฉบับปรากฏเนื้อความว่า “...แม่ก็จะไปตามยถากรรม” ซึ่งผู้อ่านที่เป็นคนไทยย่อมเข้าใจความหมายได้ดีว่า หมายถึงการใช้ชีวิตไปโดยไร้จุดหมายแล้วแต่โชคชะตาจะพาไป ผู้แปลได้แปลข้อความนี้ว่า “I must go. Let the course of Karma take me where it will.” แปลว่า แม่ต้องไป โดยให้เส้นทางแห่งกรรมนั้นนำพาแม่ไปตามแต่ที่มันควรจะเป็น

3.1.3 ความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียง

ความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียงนี้ พบเพียง 1 คำ ได้แก่

ตัวอย่างที่ 37

คำในภาษาต้นฉบับ: เชี่ยนหมากเงิน

คำในภาษาฉบับแปล: Betel nut set

จากตัวอย่าง คำว่า “เขียนหมากเงิน” หมายถึง ภาษนะทำจากเงินใส่ชุดอุปกรณ์สำหรับเคี้ยวหมาก ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัวว่า Betel nut set โดย Betel nut แปลว่า หมาก และ set แปลว่า ชุด แต่ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบพอเพียง โดยละคำว่า เงิน เพราะการที่เขียนหมากทำจากวัสดุอะไรนั้น ไม่ได้มีความสำคัญอะไรกับเนื้อเรื่องในตอนนั้น ผู้ประพันธ์เพียงบรรยายลักษณะห้องของคุณอุ้นตัวละครหนึ่งในเรื่อง จึงสามารถละคำ หรือ ไม่แปลคำว่า เงิน ได้ โดยไม่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิดหรือได้รับข้อมูลที่ผิด

3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลแบบเอาความและเทคนิควิธีการแปลแบบต่าง ๆ

3.2.1 ความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบขยาย

ตัวอย่างที่ 37

คำในภาษาต้นฉบับ: เรือนต้น หรือ เรือนไทย

คำในภาษาฉบับแปล: The Wiman Mek stood a traditional wooden house on stilts, decorated in simple style and complete with its own rustic-looking kitchen

จากตัวอย่าง คำว่า “เรือนต้น หรือ เรือนไทย” นั้น ผู้ประพันธ์กล่าวถึงพระตำหนักวิมานเมฆว่าเป็นเรือนต้นเอาไว้ตอนรับแขกที่เป็นเพื่อนของพระมหากษัตริย์หรือที่เรียกว่าเพื่อนต้น และมีลักษณะเป็นเรือนไทย ผู้แปลไม่ได้แปลทั้งสองคำแบบตรงตัว แต่ใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ ประกอบเทคนิควิธีการแปลแบบขยายเพื่ออธิบายลักษณะของเรือนไทยว่า the Wiman Mek stood a traditional wooden house on stilts, decorated in simple style and complete with its own rustic-looking kitchen แปลว่า ตำหนักวิมานเมฆเป็นบ้านแบบโบราณสร้างด้วยไม้ตั้งอยู่บนเสาค้ำ ตกแต่งอย่างเรียบง่าย และมีครัวแบบชนบท

ตัวอย่างที่ 38

คำในภาษาต้นฉบับ: ถวายบังคม

คำในภาษาฉบับแปล: Raised their clasped hands reverently above their heads

จากตัวอย่าง คำว่า “ถวายบังคม” ถวายความเคารพพระมหากษัตริย์อย่างเต็มรูปแบบ คือ นั่งคุกเข่าพนมมือยกขึ้นจดหน้าผาก แล้วลดมือลงมาระดับอก พร้อมกับน้อมตัวลงเนื่องจาก ไม่มีคำแปลแบบตรงตัวในภาษาฉบับแปล ผู้แปลจึงใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ ประกอบกับเทคนิควิธีการแปลแบบขยายเพื่อให้ผู้อ่านสามารถนึกภาพกิริยาถวายบังคมได้อย่างถูกต้อง โดยประโยค raised their clasped hands reverently above their heads แปลว่า ยกมือที่พนมไว้ขึ้นบนหัวเพื่อแสดงความเคารพ

3.2.2 ความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียง

ตัวอย่างที่ 39

คำในภาษาต้นฉบับ: แพรเพลาะ

คำในภาษาฉบับแปล: Silk cover

จากตัวอย่าง คำว่า “แพรเพลาะ” หรือผ้าแพร เป็นผ้าไหมสังเคราะห์ มีเนื้อบางเบากว่าผ้าไหมที่ทำจากใยไหมธรรมชาติ ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความพอเข้าใจว่าเป็นผ้าไหมสำหรับใช้ห่ม จึงแปลว่า Silk cover ซึ่งถือว่าผู้แปลใช้เทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียง นอกจากนี้ ยังพบคำนี้ปรากฏหลายจุดในเนื้อเรื่องฉบับภาษาแปลซึ่งใช้คำว่า Silk cover เช่นเดียวกัน แต่ในฉบับภาษาไทยนั้นมีได้หลากหลาย อาทิเช่น แพรห่ม คือผ้าแพรที่ใช้ไว้ห่ม แพรเถียน คือผ้าแพรที่เป็นมัน ไม่มีลวดลาย ใช้ไว้ห่มเช่นเดียวกัน เป็นต้น

3.2.3 ความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบตัดแปลง

ตัวอย่างที่ 40

คำในภาษาต้นฉบับ: เครื่องลายครามกิมตั้ง

คำในภาษาฉบับแปล: The blue-and-white Chinese Porcelain

จากตัวอย่าง คำว่า “เครื่องลายครามกิมตั้ง” เป็นเครื่องลายครามที่มาจากประเทศจีน นำเข้ามาในประเทศไทยในสมัยรัชกาลที่ 5 มีสองยี่ห้อ ได้แก่ กิมตั้งสกี้ และ กิมตั้งฮวดกี้ เป็นยี่ห้อดังของเครื่องลายครามในสมัยนั้น และเป็นของที่มีคุณภาพดีและหุรหามาก โดยรวมแล้วผู้แปลใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ ประกอบการแปลแบบตัดแปลง คือแปลพอเข้าใจว่าเครื่องลายครามนั้นมาจากประเทศจีน เพราะผู้อ่านที่มาจากต่างวัฒนธรรมคงไม่รู้จักยี่ห้อกิมตั้ง จึงตัดแปลงคำว่า กิมตั้ง เป็นคำว่า Chinese แทน

3.2.4 ความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม

สำหรับความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิมนั้น พบเพียง 1 คำ คือคำว่าทุลกระหม่อมฟ้า ซึ่งได้อธิบายไปแล้วในส่วนที่ 2 ผลการวิจัยด้านเทคนิควิธีการแปล ข้อย่อยที่ 2.1 ตัวอย่างที่ 22 หน้าที่ 35

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการทับศัพท์และเทคนิควิธีการแปลแบบต่างๆ

3.3.1 ความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบขยาย

ตัวอย่างที่ 41

คำในภาษาต้นฉบับ: สายสุคนธรส สดสำราญจิต สนิทเสนาหา

คำในภาษาฉบับแปล: Saisukontaros, Bright and Fragrant

Sodsamranchit, Buoyant Happy Mind

Sanitsaneha, Bind with Affection

จากตัวอย่าง ทั้งสามคำข้างต้นเป็นชื่อบุคคล ไม่สามารถหาคำแปลที่ตรงตัวได้ ผู้แปลจึงใช้กลวิธีการทับศัพท์ ประกอบการแปลแบบขยาย เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของแต่ละชื่อ โดย สายสุคนธรส แปลว่า Saisukontaros, Bright and Fragrant เปร่งประกายและมีกลิ่นหอม สดสำราญจิต แปลว่า Sodsamranchit, Buoyant Happy Mind ร่าเริงและมีจิตใจที่เป็นสุข สนิทสนทนา แปลว่า Sanitsaneha, Bind with Affection การผูกมัดด้วยความรักความใคร่

3.3.2 ความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบครบ

ความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบครบนั้น พบเพียง 1 คำได้แก่

ตัวอย่างที่ 42

คำในภาษาต้นฉบับ: ไพล

คำในภาษาฉบับแปล: Plai

จากตัวอย่าง คำว่า “ไพล” คือพืชชนิดหนึ่งมีลักษณะเป็นเหง้าคล้ายขิงและขมิ้น มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า Zingiber cassumunar Roxb มีชื่อสามัญว่า Plai หรือ Phlai หรือ Cassumunar ginger เนื่องจากในภาษาอังกฤษก็มีการเรียกพืชชนิดนี้ว่า Plai เช่นเดียวกัน จึงถือว่าการทับศัพท์นี้เป็นกลวิธีการทับศัพท์ และเป็นเทคนิควิธีการแปลแบบครบด้วย

3.3.3 ความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบอื่นๆ

สำหรับเทคนิควิธีการแปลแบบอื่นๆ ที่พบในการวิจัย ก็คือเทคนิคการนำคำทับศัพท์มาใช้ในประโยคเสมือนเป็นคำภาษาอังกฤษ โดยไม่มีการแปลใดๆ เพิ่มเติม โดยได้อภิปรายและยกตัวอย่างไว้แล้วในส่วนที่ 2 ผลการวิจัยด้านเทคนิควิธีการแปล ข้อย่อยที่ 2.6 หน้าที่ 41

3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลแบบอื่นและเทคนิควิธีการแปลแบบต่างๆ

3.4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการไม่แปลหรือการละคำกับเทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียง

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการไม่แปลหรือการละคำกับเทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียงนี้ ได้อภิปรายและยกตัวอย่างไว้แล้วในส่วนที่ 1 ผลการวิจัยด้านกลวิธีการแปล ข้อย่อยที่ 1.4.1 หน้าที่ 33

3.4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัวกับเทคนิควิธีการแปลแบบต่างๆ

3.4.2.1 ความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบขยาย

ตัวอย่างที่ 43

คำในภาษาต้นฉบับ: ตำหนักวรรณภู

คำในภาษาฉบับแปล: Woranart House, one of the residences of the Summer Palace

จากตัวอย่าง คำว่า “ตำหนักวรรณภู” นั้นเป็นชื่อสถานที่ ไม่มีคำแปลแบบตรงตัว ผู้แปลใช้กลวิธีการทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัว คือ Woranart เป็นการทับศัพท์ และ House แปลว่า บ้าน ซึ่งก็แปลว่าตำหนักได้เช่นกัน เพราะตำหนักก็คือบ้านแบบหนึ่ง แต่เป็นบ้านของเจ้านาย ดังนั้น ผู้แปลจึงใช้เทคนิควิธีการแปลแบบขยาย โดยการอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เข้าใจว่าตำหนักวรรณภูคืออะไร โดยผู้แปลขยายความไว้ว่า Woranart House, one of the residences of the Summer Palace แปลว่า หนึ่งในสถานที่ของพระราชวังฤดูร้อน

3.4.2.2 ความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบครบ

ตัวอย่างที่ 44

คำในภาษาต้นฉบับ: ไส้กรอกปลาเนม

คำในภาษาฉบับแปล: Sausages and nam fish

จากตัวอย่าง คำว่า “ไส้กรอกปลาเนม” เป็นชื่ออาหารชนิดหนึ่ง ผู้แปลใช้กลวิธีการทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัว คำว่า ไส้กรอก แปลว่า sausages คำว่า ปลา แปลว่า fish ซึ่งเป็นการแปลแบบตรงตัว ส่วนชนิดของปลา คือ ปลาเนมนั้น ผู้แปลใช้การทับศัพท์ว่า nam และผู้แปลแปลทุกคำตามต้นฉบับ จึงถือว่าเป็นเทคนิควิธีการแปลแบบครบ

3.4.2.3 ความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม

สำหรับความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิมนั้น พบเพียง 1 คำ คือคำว่า สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงมหาราช ซึ่งได้อภิปรายและยกตัวอย่างไว้แล้วใน ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยด้านเทคนิควิธีการแปล ข้อย่อยที่ 2.1 ตัวอย่างที่ 21 หน้าที่ 35

3.4.2.4 ความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียง

สำหรับความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียงนั้น พบเพียง 1 คำซึ่งได้อภิปรายและยกตัวอย่างไว้แล้วในส่วนที่ 2 ผลการวิจัยด้านเทคนิควิธีการแปล ข้อย่อยที่ 2.2 ตัวอย่างที่ 24 หน้าที่ 36

3.4.2.5 ความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลดัดแปลง

สำหรับความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลดัดแปลงนั้น พบเพียง 1 คำ

ได้แก่

ตัวอย่างที่ 45

คำในภาษาต้นฉบับ: กรวยดอกไม้

คำในภาษาฉบับแปล: The flower kratong

จากตัวอย่าง คำว่า “กรวยดอกไม้” ปรากฏในเรื่องตอนที่แม่พลอยถวายตัวให้เสด็จ จึงมีการเตรียมกรวยดอกไม้และรูปเทียนแพเพื่อแสดงถึงเคารพและขออนุญาตถวายการรับใช้เสด็จอย่างเป็นทางการ ผู้แปลใช้กลวิธีการทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัว โดยคำว่าดอกไม้ แปลว่า the flower ส่วนคำว่า กรวย นั้น หากแปลแบบตรงตัวแล้วอาจจะแปลได้ว่า cone แต่ผู้แปลใช้เทคนิควิธีการแปลแบบดัดแปลง โดยใช้คำว่า kratong ซึ่งในเนื้อหาส่วนก่อนหน้าได้อธิบายคำว่ากระทงไว้ว่าเป็นสิ่งที่ทำจากใบตอง เพื่อให้ผู้อ่านสามารถนึกภาพตามได้ถูกต้องมากขึ้น ผู้แปลจึงใช้คำว่า kratong แทนคำว่า cone ชรรรมดา

บทที่ 5

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพฤติกรรมการแปลคำทางวัฒนธรรมจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษผ่านนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดินนั้น สามารถสรุปผลการศึกษาได้ 3 ส่วน ดังนี้

1. อภิปรายผลการวิจัยด้านพฤติกรรมการแปล
2. อภิปรายผลการวิจัยด้านเทคนิควิธีการแปล
3. อภิปรายผลการวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการแปลและเทคนิควิธีการแปล

1. อภิปรายผลการวิจัยด้านพฤติกรรมการแปล

จากการวิจัยด้านพฤติกรรมการแปลใน 3 กลวิธี ได้แก่ พฤติกรรมการแปลแบบตรงตัว พฤติกรรมการแปลแบบเอาความ และพฤติกรรมการทับศัพท์ ผลการวิจัยพบว่าผู้แปลมีการใช้พฤติกรรมการแปลแบบตรงตัวมากพอๆ กับพฤติกรรมการแปลแบบเอาความ รองลงมาคือพฤติกรรมการทับศัพท์ และพฤติกรรมการแปลแบบตรงตัวมีจำนวน 50 คำ และพฤติกรรมการแปลแบบเอาความมีจำนวน 48 คำ การทับศัพท์จำนวน 36 คำ และพฤติกรรมการแปลอื่นๆ มีจำนวนรวม 71 คำ

ผลการวิจัยที่พบว่ามีการใช้พฤติกรรมการแปลแบบตรงตัวมากที่สุดนั้น ทำให้เห็นว่าแม้วัฒนธรรมตะวันตกจะมีความแตกต่างกับวัฒนธรรมตะวันออกก็ตาม แต่ยังมีคำทางวัฒนธรรมของภาษาไทยที่ถูกแปลเป็นภาษาอังกฤษเอาไว้สำหรับใช้ในการสื่อสารมาพอสมควร โดยปัจจัยหนึ่งคือการที่ประเทศอังกฤษซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการนั้นมีการปกครองโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเช่นเดียวกับประเทศไทย จึงทำให้มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับระบบพระมหากษัตริย์ พระราชวัง และพิธีการต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้กับวัฒนธรรมของไทยได้อย่าง

อย่างไรก็ตาม พบว่ามีหลายคำที่ไม่สามารถแปลตรงตัวได้ เพราะผู้แปลไม่สามารถหาคำในภาษาฉบับแปลที่มีความหมายเทียบเคียงกับภาษาต้นฉบับได้อย่างสมบูรณ์ ผู้แปลจึงใช้กลวิธีที่หลากหลายในการแปล ทั้งการใช้พฤติกรรมการแปลแบบเอาความและพฤติกรรมการทับศัพท์ นอกจากนี้ ยังมีการพบพฤติกรรมการแปลในลักษณะอื่นๆ ที่นอกเหนือจากกลวิธีที่ผู้วิจัยตั้งใจจะศึกษา ได้แก่ การไม่แปลหรือการละคำ และพฤติกรรมการแปลโดยใช้การทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัว โดยเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่ากลวิธีต่างๆ เหล่านี้ เป็นกลวิธีที่เข้ามาช่วยในการแปลคำที่ไม่สามารถแปลแบบตรงตัวได้ทั้งสิ้น ซึ่งรวมกันแล้วมีจำนวนมากถึง 155 คำ การใช้พฤติกรรมการแปลที่หลากหลายนี้

สะท้อนให้เห็นว่าผู้แปลมีความพยายามในการแปลเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เพื่อรักษาเจตนาของผู้ประพันธ์ ความสมบูรณ์ของเนื้อเรื่อง และสะท้อนบริบททางสังคมของไทยในยุคสมัยนั้นให้ได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรินาถ นูรณพงษ์ (2544) ศึกษาทวิวิธีการแปลและการปรับบทที่ใช้ในการแปลวรรณกรรมพุทธศาสนาจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ ที่พบว่า การแปลคำศัพท์ทางศาสนานั้นมีทวิวิธีการแปลสามวิธี ได้แก่ การทับศัพท์ การแปลตรงตัว และการใช้ทั้งวิธีทับศัพท์และแปลตรงตัว

2. อภิปรายผลการวิจัยด้านเทคนิควิธีการแปล

จากการวิจัยด้านเทคนิควิธีการแปล โดยศึกษาใน 5 วิธี ได้แก่ การแปลแบบอ้างอิง ข้อมูลดั้งเดิม การแปลแบบพอเพียง การแปลแบบครบ การแปลแบบขยาย และการแปลแบบดัดแปลง ผลการวิจัยพบว่า ผู้แปลใช้เทคนิควิธีการแปลแบบขยายมากที่สุด จำนวน 65 คำ รองลงมา คือ การแปลแบบพอเพียง จำนวน 58 คำ การแปลแบบครบ จำนวน 53 คำ การแปลแบบดัดแปลง จำนวน 14 คำ และการแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม จำนวน 2 คำ

ผลการวิจัย เทคนิควิธีการแปลที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรก ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน ได้แก่ เทคนิควิธีการแปลแบบขยายมากที่สุด รองลงมาคือเทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียง และเทคนิควิธีการแปลแบบครบ ตามลำดับ ทำให้เห็นว่านอกจากผู้แปลจะแปลแบบตรงไปตรงมาตามที่ปรากฏในต้นฉบับแล้ว ยังให้การอธิบายเพิ่มเติม หรือเพิ่มคำเพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในคำทางวัฒนธรรมนั้นอย่างถูกต้องมากขึ้น เพราะการแปลแบบตรงตัวในบางคำยังไม่สามารถสื่อสารกับผู้อ่านได้ครบถ้วน จึงจำเป็นต้องขยายความเพิ่มเติม ในทางกลับกัน คำบางคำไม่จำเป็นต้องแปลหรืออธิบายเพิ่มเติม เพราะถ้าแปลไปแล้วอาจจะทำให้ผู้อ่านเกิดความสงสัย หรืออาจไปให้ความสำคัญกับการค้นหาความหมายของคำนั้น ทั้งๆ ที่เป็นคำที่ไม่ได้มีความสำคัญ ไม่ได้เป็นใจความหลักของประโยค จึงมีการนำเทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียงมาใช้

จากผลการวิจัยข้างต้น ยังสะท้อนให้เห็นในภาพรวมว่าการที่พบเทคนิควิธีการแปลแบบขยายและแบบพอเพียงอยู่เป็นจำนวนมาก เป็นเพราะบริบททางวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับในที่นี้คือภาษาไทยและบริบททางวัฒนธรรมในภาษาฉบับแปลในที่นี้คือภาษาอังกฤษมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นอาหาร เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการดำรงชีวิต การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย รวมถึงพิธีกรรมทางศาสนา ทำให้ไม่สามารถใช้การแปลแบบตรงไปตรงมาตามต้นฉบับได้ในทุกครั้ง

ส่วนเทคนิควิธีการแปลแบบดัดแปลง และเทคนิควิธีการแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม พบในจำนวนน้อย เพราะผู้แปลพยายามรักษาบริบททางวัฒนธรรมของไทยและถ่ายทอดสู่ผู้อ่านให้ได้มากที่สุด หากดัดแปลงจากเดิมไปหมด ก็ทำให้สูญเสียบรรยากาศของสังคมไทยในสมัยก่อน

หรือหากอ้างอิงข้อมูลเดิมทางประวัติศาสตร์และสังคมมากเกินไปก็อาจทำให้ผู้อ่านเสียรรถรสในการอ่านไปได้เช่นกัน

นอกจากนี้ ยังพบเทคนิควิธีการแปลอื่นๆ คือ การทับศัพท์ แต่ไม่มีการแปลอย่างอื่นเพิ่มเติม ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วมีลักษณะไม่ตรงกับเทคนิควิธีการแปลทั้ง 5 วิธีที่กล่าวมาข้างต้น แต่พบว่าเป็นการนำคำภาษาไทยแบบทับศัพท์มาใช้ในประโยคเสมือนเป็นคำภาษาอังกฤษ โดยไม่มีการแปลใดๆ เพิ่มเติม เพราะคำดังกล่าวได้เคยกล่าวถึงความหมายหรือแปลโดยใช้เทคนิควิธีแบบขยายเอาไว้แล้วในเรื่องส่วนก่อนหน้า เช่น คำสิง(หน่วยเงิน) แปลว่า Tamlung ฟ่านุง แปลว่า Panung กระทง แปลว่า Kratong โขลน แปลว่า Khlones คุณหญิง แปลว่า Khunying เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้แปลตั้งใจที่จะไม่แปลคำดังกล่าวเป็นภาษาอังกฤษ แต่ต้องการใช้คำทับศัพท์นั้นเป็นตัวแทนของการถ่ายทอดวัฒนธรรมของไทยให้แก่ผู้อ่านได้จดจำ โดยใช้กลวิธีการทับศัพท์ประกอบกับเทคนิควิธีแบบขยาย เพื่ออธิบายให้ผู้อ่านเข้าใจในตอนแรก หลังจากนั้นก็จะไม่อธิบายอีก ผู้อ่านจะจดจำและเข้าใจได้เอง

3. อภิปรายผลการวิจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลและเทคนิควิธีการแปล

จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีการแปลและเทคนิควิธีการแปลแบบต่างๆ พบว่า กลวิธีการแปลแบบตรงตัว มีความสัมพันธ์กับการแปลแบบครบมากที่สุด เพราะคำที่สามารถแปลแบบตรงตัวได้ ก็ย่อมแสดงว่ามีคำที่มีความหมายเทียบเคียงในภาษาอังกฤษ ผู้แปลสามารถแปลแบบตรงไปตรงมาได้ จึงทำให้พบว่าคำที่แปลโดยกลวิธีการแปลแบบตรงตัวส่วนมาก เป็นการแปลโดยเทคนิควิธีการแปลแบบครบ ซึ่งย่อมไม่มีความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบอ้างอิงข้อมูลดั้งเดิม และเทคนิควิธีการแปลแบบคัดแปลง เพราะเมื่อพิจารณาแล้วเทคนิควิธีการทั้ง 2 วิธีนี้ เป็นการคัดแปลงและปรับเปลี่ยนคำแปลไปจากต้นฉบับทั้งคู่ คำที่แปลด้วย 2 เทคนิควิธีนี้จึงไม่ตรงกับลักษณะของการแปลแบบตรงตัวเลย

ในขณะที่กลวิธีการแปลแบบเอาความ กลวิธีการทับศัพท์ และกลวิธีการทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัว มีความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบขยายมากที่สุดทั้งสามกลวิธี เพราะความตั้งใจหลักของผู้แปล คือการพยายามถ่ายทอดความหมายของคำในภาษาต้นฉบับเพื่อให้ผู้อ่านภาษาฉบับแปลเข้าใจได้อย่างถูกต้องที่สุด การแปลแบบเอาความ การทับศัพท์ และการทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัว จะไม่สามารถสื่อความหมายอย่างสมบูรณ์ได้เลย หากขาดเทคนิควิธีการแปลแบบขยาย ยกตัวอย่างเช่น หากแปลคำว่า กราบ โดยการทับศัพท์ว่า kraab โดยไม่ใช้เทคนิควิธีการแปลแบบขยายเพิ่มเติม ก็จะทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจ และผู้แปลก็ไม่สามารถถ่ายทอดอะไรให้แก่ผู้อ่านได้เลย แต่ถ้าเพิ่มเทคนิควิธีการแปลแบบขยายเข้าไป โดยอธิบายให้ผู้อ่านเห็นภาพ

ว่า she went down on her knees to place her joined hands and head on the threshold in a reverent gesture called "kraab" ก็จะทำให้ผู้อ่านสามารถนึกภาพกิริยาการกราบได้อย่างถูกต้อง เป็นต้น

ส่วนคำที่ใช้กลวิธีการไม่แปลหรือการละคำทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับเทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียง เพราะจากการศึกษาพบว่า การที่ผู้แปลละคำทางวัฒนธรรมต่างๆ ไปนั้น มิได้ทำให้ผู้อ่านเข้าใจผิด หรือได้รับข้อมูลไม่ปะติดปะต่อ และคำที่ละไม่แปลนั้นไม่ได้มีผลต่อใจความของประโยคหรือเนื้อเรื่อง แต่ผู้แปลยังสามารถสื่อสารเรื่องราวให้ผู้อ่านเข้าใจได้ดี จึงถือว่าการไม่แปลคำที่พบในการศึกษานี้ทั้งหมด เป็นเทคนิควิธีการแปลแบบพอเพียง

จากผลการวิจัยข้างต้น แม้ผู้แปลจะสามารถใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัวได้แล้ว ก็ยังพบว่ามีคำบางส่วนที่นำเทคนิควิธีการแปลแบบขยายมาช่วยเสริมให้ได้ความหมายที่สมบูรณ์มากขึ้น หรือกลวิธีการแปลแบบเอาความที่พบที่ผู้แปลมีการนำเทคนิควิธีการแปลแบบขยายและการแปลแบบตัดแปลงมาใช้อยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านในวัฒนธรรมฉบับแปลจินตนาการภาพพจน์ได้ไม่ต่างจากผู้อ่านในวัฒนธรรมต้นฉบับ แสดงให้เห็นว่านอกเหนือจากกลวิธีการแปลหลักๆ แล้ว ผู้แปลมีการนำเทคนิควิธีต่างๆ มาใช้ประกอบเพิ่มเติมในการแปลคำทางวัฒนธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาการแปลไม่ได้หรือแปลได้แต่ให้ความหมายเทียบเคียงที่ไม่ถูกต้องสมบูรณ์ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านฉบับแปลได้รับสารที่ถูกต้องทั้งในเชิงข้อมูล และอารมณ์ในการอ่านนวนิยายนั่นเอง

ข้อจำกัดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาคำทางวัฒนธรรมที่พบในบทที่พบคำทางวัฒนธรรมให้ศึกษามากที่สุด 5 บทแรก จึงทำให้ได้บทที่จะศึกษาไม่ใช่บทที่ต่อเนื่องกัน เมื่อผู้วิจัยพบคำที่ใช้กลวิธีการไม่แปลหรือการละคำ อาจเป็นไปได้ว่าผู้แปลได้เคยแปลหรืออธิบายคำนั้นเอาไว้แล้วในบทก่อนหน้า ซึ่งไม่ใช่บทที่อยู่ในขอบเขตการวิจัยครั้งนี้ ทำให้พบกลวิธีการไม่แปลหรือการละคำอยู่มาก

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ศึกษางานวิจัยสามารถนำเอาผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการแปลได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแปลคำทางวัฒนธรรม
2. ผู้ศึกษางานวิจัยอาจศึกษาเรื่องลักษณะความหมายเทียบเคียงและหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะความเทียบเคียงแบบต่างๆ กับกลวิธีหรือเทคนิควิธีที่ผู้แปลเลือกใช้

3. เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้ศึกษาการแปลโดยกลวิธีการทับศัพท์โดยรวม ไม่ได้จำแนกตามชนิดของการทับศัพท์ ผู้ศึกษางานวิจัยอาจสามารถนำไปต่อยอดในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับกลวิธีการทับศัพท์นี้ได้

4. สามารถนำแนวคิดของงานวิจัยนี้ไปใช้กับการศึกษากลวิธีการแปลภาษาอื่น นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ หรือศึกษาเอกสารงานแปลประเภทอื่นๆ ได้ เช่น เอกสารทางวิชาการ เอกสารทางธุรกิจ นิตยสารหรือหนังสือพิมพ์ที่มีการตีพิมพ์เป็นสองภาษา เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ คุณะสารพันธ์. (2549). “การแปลตำนานในบทภาพยนตร์จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาศาสตร์เพื่อการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เฉลิมศรี จันทสิงห์. (2528). การแปลเบื้องต้น ทฤษฎีและแบบฝึกหัด. นครปฐม: ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดวงตา สุพล. (2541). ทฤษฎีและกลวิธีการแปล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพา เทพอักษรพงศ์. (2542). การแปลเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัช บุญ โฉมทก. (2527). แนวทางการศึกษาวรรณกรรมปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- เบญจรัตน์ วิทยาเทพ. (2550). “การวิเคราะห์กลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์ต่างประเทศเป็นภาษาไทย”. สารนิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อธุรกิจและอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ประเทือง ทินรัตน์. (2543). การแปลเชิงปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปัญญา บริสุทธิ์. (2533). ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติในการแปล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ราชบัณฑิตยสถาน.
- ปราณี บานชื่น. (2523). การแปลขั้นสูง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เปรมจิต ชนวงษ์. (2538). หลักภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 8. นครศรีธรรมราช: โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ.
- พัชรี โกลาสัมฤทธิ์. (2553). “การวิเคราะห์การแปลเอกสารทางธุรกิจจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย”. รายงานการวิจัย. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พัชรี สรรคบุรานุรักษ์. (2529). การแปลอังกฤษเป็นไทย. นครปฐม: ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิมพ์นัฐ เวสสะโกศล. (2555). การแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัลยา วิวัฒน์สร. (2545). การแปลวรรณกรรม. กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรรณภา แสงอร่ามเรือง. (2542). **ทฤษฎีและหลักการแปล**. กรุงเทพฯ: โครงการตำราอักษรศาสตร์.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิรินาถ บุรณพงษ์. (2554). “ศึกษากลวิธีการแปลและการปรับบทที่ใช้ในการแปลวรรณกรรมพุทธศาสนาจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศิริลักษณ์ ทวีกิจรุ่งทวี. (2547). “การแปลสำนวนจากนวนิยายภาษาไทยของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมชเป็นภาษาอังกฤษ”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดิญฉวี สายบัว. (2542). **หลักการแปล**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุพรรณิ ปิ่นมณี. (2546). **การแปลขั้นสูง**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุลาวัลย์ วิชัยระหัด และ อัญชนิศา จาคสันทัต. (2551). “กลวิธีการแปลวรรณกรรมเยาวชนเรื่อง **ชาร์ล็อตต์ แมงมุมเพื่อนรัก**”. การค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม. สาขาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย. **รางวัลนราธิป**. เข้าถึงเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2556. เข้าถึงได้จาก
<http://www.thaiwriterassociation.org/column.php?category=column11&page=1>

MalmkjAr, Kristen, and others. (2011). **The Oxford Handbook of Translation Studies**. Oxford: Oxford University Press.

Baker, Mona. (2011). **In other words: a course book of translation**. Abingdon, England: Routledge.

ภาคผนวก
ข้อมูลค่าทางวัฒนธรรม

1. คำทางวัฒนธรรมที่ใช้กลวิธีการแปลแบบตรงตัว มีทั้งหมด 50 คำ

ลำดับ	บทที่	คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ	กลวิธีการแปล	เทคนิควิธีการแปล
1	1	เหา(จะขึ้นหัว)	Lice of ill-luck (on their foolish heads), lice on your head, mysterious-lice,	แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
2	1	ชกกรรม	Course of Karma (Let the course of Karma take me where it will)	แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
3	2	สีแสด	Champak orange	แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
4	2	ตุ๊กตาชาววัง	courtier dolls, collection of dolls and their miniature accessories - houses, pots, stoves and what not	แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
5	2	สีลิ้นจี่	lichee red	แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
6	2	สีปูน	lime pink	แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
7	11	นัตถุ์ยา	Snuff-taking, putting the powder into the little U-shaped silver pipe and blowing it up her nose.	แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
8	11	สายบัว	lotus stem, picking the latter as they would a vegetable, to be eaten boiled with fish in coconut milk or dipped uncooked in chilli sauce with the next evening dipped	แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
9	12	ตลับงา	ivory boxes (container for lip-wax)	แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
10	1	ตำหนักแพ	Royal Houseboat	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
11	1	การถวายตัว	Presentation	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
12	1	มาร	Devil, mara	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
13	1	กุ้งแช่อม/กุ้งเชื่อม	Sugared shrimp	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ

ลำดับ	บทที่	คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ	กลวิธีการแปล	เทคนิควิธีการแปล
14	1	ธรณีประตู	Threshold of the gate	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
15	1	รูปเทียนแพ	Candles and incense sticks	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
16	1	นั่งขัดสมาธิ	Sitting cross-legged	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
17	1	ยำไข่ปลาคุก	Catfish roe salad	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
18	1	ขนมปังหมูหยอง	Shredded pork, crispy bread	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
19	2	พระเจ้าอยู่หัว	the King	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
20	2	สมเด็จพระเจ้า	the Queen	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
21	2	พระราชฐาน	Royal Residence	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
22	2	แดงเลือดนก (สี)	bird's-blood red	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
23	2	จำปาแดง (สี)	Champak red	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
24	2	ตุ่มมังกร	Dragon jar	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
25	2	น้ำเงินนกพิราบ (สี)	Pigeon Blue	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
26	2	น้ำอบ	Perfume	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
27	2	ปีจอ	Year of the tiger	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
28	2	ปีมะเส็ง	Year of the little snake	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
29	2	สีเลือดหมู (สี)	pig's-blood red	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
30	2	สีเหล็ก (สี)	iron color	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
31	2	สีถั่ว (สี)	bean color	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
32	2	หีบหลวง	Royal box	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
33	2	อัฐยศ	Money	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
34	11	แตรวง	the brass band	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
35	11	นกกระจอกเข้ร้าง (คุยเสียงคัง)	Sparrows returning to their nest	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
36	12	ผ้าเปลือกกระเทียม	Garlic skin weave	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
37	12	ขี้ผึ้งสีปาก	lip wax	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
38	12	คนเครื่อง	Cook's assistant	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
39	12	เครื่องต้นเครื่องทรง	Royal ornaments	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
40	12	เครื่องต้นราชูปโภค	Royal Utensils	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ

ลำดับ	บทที่	คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ	กลวิธีการแปล	เทคนิควิธีการแปล
41	14	เครื่องถมทอง	the gold niello	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
42	14	เครื่องนาก	Pink gold	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
43	14	เครื่องล้างหน้าถม	gold-niello collection-a toiletory set	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
44	14	เจิมหน้าผาก	to anoint their brows	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
45	14	โกนจุก	Topknot cut	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
46	14	โภชนงค์	Bojjhanga Paritta	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
47	14	บาตรพระ	monks' bowls	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
48	14	หนามขนน (รูปร่างแก้ว เจียรไน)	Jack-fruit-spike	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
49	14	ชุดที่บูชา	the altar set	แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
50	1	เขี่ยนหมากเงิน	Betel nut set	แบบตรงตัว	การแปลแบบ พอเพียง

2. คำทางวัฒนธรรมที่ใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความ มีทั้งหมด 48 คำ

ลำดับ	บทที่	คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ	กลวิธีการแปล	เทคนิควิธีการแปล
1	1	เกล้าจุก	Topknot combed out and re-twined	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย
2	1	ลูกเสือลูกตะเข้	Tigers and crocodiles can never be nurtured in a house	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย
3	1	ข้าวพระถวายพระพุทธร	ritual offering to the spirit of the Lord Buddha	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย
4	1	ไหว้	greeted her with pleasure, some with a great show of respect, bowing low in a diffident manner while joining their hands	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย
5	1	คลานเข้า	She entered Khun Oon's room on her hands and knees	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย
6	1	ยาสูบสีฟัน	vigorously chewing betel and rubbing her teeth with a brown ball of tobacco	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย
7	2	ดอกเบี้ยดอกหอย	lending it and collecting interest	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย
8	11	เซียมซี	fortune-telling system, whereby you rattled the stick-box until one stick fell out whose number matched that of one of the prophecies, written in verse, printed on flimsy paper, and couched in terms so verbose and ambiguous as to mean anything at all you wanted it to mean.	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย

ลำดับ	บทที่	คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ	กลวิธีการแปล	เทคนิควิธีการแปล
9	11	ถวายเป็นบังคม	raised their clasped hands reverently above their heads	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย
10	12	เรือนต้น, เรือนไทย	the Wiman Mek stood a traditional wooden house on stilts, decorated in simple style and complete with its own rustic-looking kitchen	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย
11	12	แผ่ส่วนกุศล	a prayed and poured water - and act of paying respects to the dead.	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย
12	14	ใส่บาตร	to present food to the monk	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย
13	14	ตักบาตรเลี้ยงพระเพล	to attend the chanting of the monks and make offerings to them	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย
14	14	เพล	the monks' last meal, and they are not allowed much time over it or do you want to commit a sin by making them starve	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย
15	14	ฝากเนื้อฝากตัว	came and so did acquaintances desiring to become something more intimate	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย
16	14	พนมมือ	...,but had sat with his hands deferentially clasped apparently paying full attention to their words	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย

ลำดับ	บทที่	คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ	กลวิธีการแปล	เทคนิควิธีการแปล
17	14	พิธีรดน้ำ (สังข์)	the ceremonial pouring of the lustral water, the water ceremony	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย
18	14	รดน้ำสังข์	he poured drops of water from the conch-shell on their heads while giving his blessing and wishing them happiness and prosperity in their conjugal life	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย
19	14	ฤกษ์ส่งตัว	the propitious hour when the bride would be presented to the groom	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย
20	14	กระถางลายคราม	blue-and-white porcelain pots	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย
21	14	ฤกษ์ปูที่นอน	the auspicious time for the bed-making ceremony	แบบเอาความ	การแปลแบบขยาย
22	1	สีจำปาแก่	Deep orange	แบบเอาความ	การแปลแบบ ตัดแปลง
23	1	กุ้งตะเข็บ	Sugared shrimp	แบบเอาความ	การแปลแบบ ตัดแปลง
24	1	ข้าหลวง	House keeper	แบบเอาความ	การแปลแบบ ตัดแปลง
25	1	พระเจดีย์	spires (Look at those spires, what's that place, mother?)	แบบเอาความ	การแปลแบบ ตัดแปลง
26	1	พุทโธ	Oh	แบบเอาความ	การแปลแบบ ตัดแปลง
27	11	ลูกบัวผัด	Savoury lotus seeds	แบบเอาความ	การแปลแบบ ตัดแปลง
28	12	ร.ศ.	a Royal Pastime	แบบเอาความ	การแปลแบบ ตัดแปลง

ลำดับ	บทที่	คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ	กลวิธีการแปล	เทคนิควิธีการแปล
29	12	ส้มจีน, ถิ่นจีตอง	exotic fruits (exotic = ของที่มาจากต่างประเทศ ของแปลก)	แบบเอาความ	การแปลแบบตัดแปลง
30	12	จู๋เซียน	Flower bulbs from China	แบบเอาความ	การแปลแบบตัดแปลง
31	12	ส้มมาคารวะ	not one of these modern girls who think their elders are fools	แบบเอาความ	การแปลแบบตัดแปลง
32	12	เครื่องลายคราม กิมตั้ง	the blue-and-white Chinese Porcelain	แบบเอาความ	การแปลแบบตัดแปลง
33	14	มโหรี	the sound of Piphat music	แบบเอาความ	การแปลแบบตัดแปลง
34	14	หมากพลู บุหรี	tea and betel	แบบเอาความ	การแปลแบบตัดแปลง
35	1	เครื่องเงินเครื่อง ถม	She entered Khun Oon's room (also referred to by these in the know as 'the room where the silver and gold are kept') on her hands and knees.	แบบเอาความ	การแปลแบบพอเพียง
36	1	กลิ่นอบกลิ่นร่ำ	sweet-smelling	แบบเอาความ	การแปลแบบพอเพียง
37	1	ขี้ผึ้งฟุ้งแพว	wax	แบบเอาความ	การแปลแบบพอเพียง
38	1	ขี้ผึ้งสีปาก	wax	แบบเอาความ	การแปลแบบพอเพียง
39	2	เจ้าคุณราชินิกุล	well-born	แบบเอาความ	การแปลแบบพอเพียง
40	2	ต้นจันทน์	that tree (do you see that tree over there?)	แบบเอาความ	การแปลแบบพอเพียง
41	11	เรือเครื่อง (เรือ อาหาร)	boat	แบบเอาความ	การแปลแบบพอเพียง

ลำดับ	บทที่	คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ	กลวิธีการแปล	เทคนิควิธีการแปล
42	11	เรือพระประเทียบ	Royal boat	แบบเอาความ	การแปลแบบ พอเพียง
43	11	แพรพลาสะ	Silk cover	แบบเอาความ	การแปลแบบ พอเพียง
44	11	แพรห่ม	Silk cover	แบบเอาความ	การแปลแบบ พอเพียง
45	12	ชื่อเรียกตลับงาชูด ต่างๆ แต่งเป็นคำ คล้องจองกันใน หน้า 373-375 ใน ฉบับภาษาไทย	ผู้แปลอธิบายโดยรวมให้ ทราบลักษณะของตลับงา แต่ไม่แปลคำทั้งหมดใน ฉบับภาษาไทย โดยแปล บางส่วนให้พอเข้าใจ ลักษณะการตั้งชื่อ	แบบเอาความ	การแปลแบบ พอเพียง
46	14	ตั้งนโมให้ศีล	when the chanting began	การแปลแบบเอา ความ	การแปลแบบ พอเพียง
47	14	พระอนุโมทนา สาส์น	the monk has finished their meal and were blessing the congregation	การแปลแบบเอา ความ	การแปลแบบ พอเพียง
48	11	ทูลกระหม่อมฟ้า	Queen Sunanda	การแปลแบบเอา ความ	การแปลแบบ อ้างอิงข้อมูลเดิม

3. คำทางวัฒนธรรมที่ใช้กลวิธีการทับศัพท์ มีทั้งหมด 36 คำ

ลำดับ	บทที่	คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ	กลวิธีการแปล	เทคนิควิธีการแปล
1	1	สายสุคนธรส	Saisukontaros, Bright and Fragrant	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
2	1	สดตำราญจิต	Sodsamranchit, Buoyant Happy Mind	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
3	1	สนิทสนม	Sanitsaneha, Bind with Affection	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
4	1	เสด็จ	- Sadech, was the princess in the palace - it was not only a noun and pronoun for Royals but served as the royal verbs to come and to go - Her royal Highness	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
5	1	เจ้าคะ, เจ้าค่ะ	Chao Kha, the ending demanded of her inferior status	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
6	1	เจี๋ยวกระแต	Keo Kra Tae, its tiny white bloom often threaded by Mother into garlands for Ploy's topknot.	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
7	1	ผ้าลาย	palai cloth	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
8	1	แม่ (แทนผู้หญิง)	Mae for girl	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
9	1	พ่อ (แทนผู้ชาย)	Po for boy	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
10	1	อี	Be thankful they call you Mae Ploy and Po Perm, and not the lowly Ee Ploi and Ai Perm	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
11	1	ไอ้	Be thankful they call you Mae Ploy and Po Perm, and not the lowly Ee Ploi and Ai Perm	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย

ลำดับ	บทที่	คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ	กลวิธีการแปล	เทคนิควิธีการแปล
12	1	จันอับ	Some sweet for you, some Chan-ab	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
13	1	คุณหญิง	Khunying	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
14	2	เจ้าจอม	Chao chom	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
15	2	ที่บน, พระตำหนัก	Thi Bon, Phra Tamnak. Phra Chao Yoo Hua, that is the King, and Somdech, the Queen, lived up there.	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
16	2	ชั่ง (หน่วยเงิน)	Chang, A Chang was 80 baht, and 40 chang a sum large enough to pay for a mansion in those days.	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
17	11	เพลงยาว	Pleng yao, sang of his anguish at having to part with the silk.	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
18	11	วิวกวายุภัก (ชื่อวัด)	Wiwake Wayupat, meaning 'where the quiet wind blows'	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
19	12	พระที่นั่งวิมาน เมฆ	Wiman Mek (adobe in the clouds) Mansion	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
20	12	เปรต	Prate (one of the several kinds of ghosts)	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
21	14	กรรม	...but of course, she kept going forward, plodding on, walking the path her karma had build for her	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
22	14	กราบ	- He lowered his head, making a kraab salutation to Chao Khun Father and Khun Sai on seeing them enter the room	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย

ลำดับ	บทที่	คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ	กลวิธีการแปล	เทคนิควิธีการแปล
22 (ต่อ)	14	กราบ	- prostrate, she joined her palms together and bent forward, bringing head and hands down on the rug - went down on her knees to place her joined hands and head on the threshold in a reverent gesture called "kraab" (she had done the same this morning at her father's feet.	การทับศัพท์	การแปลแบบขยาย
23	12	ไพล	Plai	การทับศัพท์	การแปลแบบครบ
24	1	ผ้านุ่ง	Panung	การทับศัพท์	อื่นๆ
25	1	สบៃ	sabai	การทับศัพท์	อื่นๆ
26	1	พระยาพิพิธฯ	Phraya Bibidh	การทับศัพท์	อื่นๆ
27	2	โหลน	Khlone	การทับศัพท์	อื่นๆ
28	2	กระทง	kratong	การทับศัพท์	อื่นๆ
29	2	คุณหญิง	Khunying	การทับศัพท์	อื่นๆ
30	11	บางปะอิน	Bang Pa in	การทับศัพท์	อื่นๆ
31	11	กรรม	Karma	การทับศัพท์	อื่นๆ
32	11	เจ้าจอม	Chao chom	การทับศัพท์	อื่นๆ
33	12	ตำลึง (หน่วยเงิน)	Tamlungs	การทับศัพท์	อื่นๆ
34	14	กราบ	Kraab	การทับศัพท์	อื่นๆ
35	14	สวดมงคลสูตร (บทสวด)	Mangala Sutta	การทับศัพท์	อื่นๆ
36	14	รัตนสูตร (บทสวด)	Ratana Sutta	การทับศัพท์	อื่นๆ

4. คำทางวัฒนธรรมที่ใช้กลวิธีการไม่แปล มีทั้งหมด 43 คำ

ลำดับ	บทที่	คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ	กลวิธีการแปล	เทคนิควิธีการแปล
1	1	เต้าปูน (เต้าไว้ใส่ ปูนเคี้ยวหมาก)	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
2	1	เพลงแขกเจ้าเซ็น	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
3	1	เสื่อ	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
4	1	แกงบอน	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
5	1	โกลายคราม	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
6	1	ไข่แมงคากทะเล	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
7	1	ไส้กรอกปลาเนม	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
8	1	กระดิ่งไม้ไฟสาน	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
9	1	ขนมมะลั่ว	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
10	1	ข้าวคังกะทิ	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
11	1	น้ำพริกเผา	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
12	1	ปลาแห้งผัด	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
13	1	ผ้าลายขจัดสีเหล็ก	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
14	1	ฝอยทองกรอบ	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
15	1	พลุ	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
16	1	พิมเสน	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง

ลำดับ	บทที่	คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ	กลวิธีการแปล	เทคนิควิธีการแปล
17	1	มะขามจาบ	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
18	1	เจ้าจอมมารดา	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
19	2	กุลี (หน่วยวัดผ้า)	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
20	2	ขรัวตา	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
21	2	บานเย็น (สี)	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
22	11	แพรเลียน	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
23	11	กระจับ	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
24	11	ข้าวเม่าทอด	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
25	11	ข้าวเม่าหิมี่	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
26	11	ปักแพงแดงร้าน	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
27	11	มะเกลือ	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
28	11	ผักดับเต่า	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
29	11	หลน	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
30	11	หลนปลาร้า	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
31	12	กล็องขานัตถ์	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
32	12	เขี้ยวเสือเล็กมรกต	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง

ลำดับ	บทที่	คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ	กลวิธีการแปล	เทคนิควิธีการแปล
33	12	หัวหลักหัวตอ	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
34	12	ทรงจรรกา (รูปทรง คล้ายงา)	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
35	12	ทรงสะกา (รูปทรง)	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
36	12	ทรงรำมะนา (รูปทรง)	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
37	12	ทรงกลอง (รูปทรง)	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
38	12	ทรงหมากคืบ (รูปทรง)	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
39	12	มุงจาก	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
40	14	เทียมม้าคู่	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
41	14	ตะลุ่มถม (สำหรับ ใส่ผ้า)	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
42	14	ผ้าม่วงไหมเลียน	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง
43	14	ผ้าม่วงคชกริช	-	ไม่แปล	การแปลแบบ พอเพียง

5. คำทางวัฒนธรรมที่ใช้กลวิธีการทับศัพท์ประกอบการแปลแบบตรงตัว มีทั้งหมด 28 คำ

ลำดับ	บทที่	คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ	กลวิธีการแปล	เทคนิควิธีการแปล
1	1	คุณหลวง, ท่านเจ้าคุณ	His Excellency the Chao Khun	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
2	1	แถวเต็ง	"That's Teng Row." A very long building and very crowded, both inside and out. In one room, a couple of girls were embroidering. In another, a woman was having a nap. In the third, Ploi had glimpses of some vegetable-peelers and fruit-eaters. On the street, there were stalls and benches displaying many things for sale, useful things, delicious things, pretty things. Some sold and others bought. Some came out the building and others went in. Everyone, it seemed to Ploi, was making some sort of noise. Chatting, laughing, shouting, whispering.	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
3	1	โขน (จำโขน)	Sergeant, Klonos - guard of the inner court	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
4	1	กระทง	banana leaf kratong	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย

ลำดับ	บทที่	คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ	กลวิธีการแปล	เทคนิควิธีการแปล
5	1	คลองบางหลวง	the Klong Bang Luang	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
6	11	ตำหนักวรรณานุ	Woranart House, one of the residences of the Summer Palace	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
7	1	คุณชวด (ของ พลอย)	Chao Khun Great- grandfather	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
8	1	ข้าหลวงที่บน	Khun Upper-Residence Maids	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
9	2	จันอับ	Crunchy chan-ab	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
10	11	พระกฐิน	Kathin ceremony - the offerring of robes and other essential articles to monks at the end of Buddhist Lent the kathin	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
11	11	โศก (สี)	Soak leaf green	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
12	14	กราบ (พระ)	triple kraab	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย
13	14	มงคลดแฝด	twin Mongkol crowns round the heads of the bridge and groom, uniting them	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบขยาย

ลำดับ	บทที่	คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ	กลวิธีการแปล	เทคนิควิธีการแปล
14	1	เครื่อง/คุณห้อง เครื่อง	Khun Officer of the kitchen	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
15	1	เจ้าคุณพ่อ	Chao Khun Father	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
16	1	ประตูศรีสุดาวงศ์	Sri Sudawong Gate	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
17	2	กรรมดี	Karmic merit	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
18	2	พระราชวังดุสิต	Dusit Palace	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
19	2	ไส้กรอกปลาแนม	sausages and nam fish	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
20	11	ศาลพระเจ้า ปราสาททอง	the shrine dedicated to King Prasard Thong	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
21	11	เวรกรรม	bad karma	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
22	12	เสด็จอธิบดี	Her Royal Highness Somdech Director- General	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
23	12	อาหารฝรั่ง	Farang Dishes	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
24	12	เพื่อนต้น	His Personal friend, his Puen ton	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ

ลำดับ	บทที่	คำภาษาไทย	คำภาษาอังกฤษ	กลวิธีการแปล	เทคนิควิธีการแปล
25	12	เปรัตเจ้านาย	Royal Prate	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบครบ
26	1	กรวยดอกไม้	the flower kratong	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบ ตัดแปลง
27	2	ม่วงเม็ดมะปราง (สี)	maprang's pit purple	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบ พอเพียง
28	1	สมเด็จพระเจ้า พุทธเจ้าหลวง มหาราช	Rama V, His Majesty King Chulalongkorn Pra Buddha Chao Luan the Great	การทับศัพท์ ประกอบการแปล แบบตรงตัว	การแปลแบบ อ้างอิงข้อมูลเดิม